

KALĖDŲ PAPROČIAI NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

Nors pakrikštyta lietuvių tauta ilgai tapo uoli krikščionybės pasekėja, tačiau nepaisant to, ki mūsų dienų neįstengė iš savo gyvenimo visai išbraukti anais, žilos senovės — pagonybės laikais turėtų ir įvairiomis svarbesnėmis gyvenimo progomis (vestuvių, krikštynų, laidotuvių, didesnių ūkio darbų pradžios ir baigtuvių, didžiųjų švenčių ir pn.) praktikuotų papročių, apeigų.

Eibėje tų, dažnai gražių, prasmingų gyvenimo papročių, retesnieji jų pabrėžia, artimiausios mūsų dienas su žiląja praeitimi, suteikdami jiems tam tikro iškilmingumo bei įprasmina ir įvairina gyvenimą, mūsų tautos dvasios savitumą. Juo tolimesnė praeitis, juo daugiau ir įvairesnių randame joje buvusių papročių.

Priešui mūsų tautą pavergus ir iš pagrindų pakeitus gyvenimo sąlygas (ypač sodžiūje), gražūs senovės papročiai prievarta užleista vietą žymiai paprastesniems ir, reikia pasakyti, skurdesniems, lietuviams neįprastiesiems, nudvasintiems, svetimiems, barbariškiems papročiams.

Besiartinančių Kalėdų proga, manau, bus pravartu prisiminti lietuvių iki okupacijos kaimų ir iš dalies ir miestų žmonių praktikuotus kai kuriuos kalėdinius papročius. Sakau, "kai kuriuos" todėl, kad tie papročiai, žaismingai atnešti prietariais ir burtais, buvo tiek įvairūs ir gausūs, kad visų jų čia suminėti neįmanoma.

Kalėdas lietuviai pavadėjo iš slavių tautų, o jos iš senovės romėnų, kurie kiekvieną pirmąją mėnesio dieną vadino Calendae. Kristaus gimimo diena buvo laikoma birželio 1. Tikroji Kristaus gimimo data nėra tikrai žinoma, nors minima jų kelios.

Giliai religinga mūsų tauta tik, kad prieš šį didįjį krikščioniško pasaulio įvyki, ganta įvyja nepaprastos galios, o žmogui, sugebančiam artčiau prie jos priartėti, gali atsiverti labai daug įvairių paslaugų. Todėl nepriklausomoje Lietuvoje Kalėdos būdavo pradedamos švesti Kūčiomis. Kalėdų išvakarėse, Kūčių vakara, tikintis lietuvis labai jautriai savo žvilgsnį kreidavo į įvairius gamtos reiškinius, iš kurių, kaip iš kokios knygos, stengėsi išskirti atsakymus ir ji dominanti klausimus ir net atspėti ateitį.

Kai po dienos darbų šeimos galva — tėvas, įėjęs gryčion, Kūčių belaukiantiems pasakydavo, kad danrui Betliejaus žvaigždė jau įsižiebė ir šv. Juozapas ateina, tai malonų šurpuli iš įtemto lūkesčio pajute, vaikai mistiškai nusiteikdavo ir tyliai susisėdėdavo prieš besikūrenančią krosnį ir susidomėję klausydavosi senelės ar senelio pasakojimą apie tos didžiosios nakties nuotykius ir stebuklus. O didžiojo tyloje pasakojimu besiklausantiems lyg ir pasigirdavo legendoje minimo angelo švelnus sparnų šlamėjimas ir lyg kas nematomas įskrisdavo gryčion.

Suprasdama vaikų būseną, pačius mažuosius, galvėles jiems glostydama ir bučiuodama, motina paguosdavo sakydama, kad atskrido angelas, kurs geriesiems vaikams atnešė kol kas nematomą iš dangaus dovanėlių, kurias tėvelis tuojau sudės ant stalo. Tuo metu tėvelis (šeimos galva), atnešęs kuokštą šienelio, paskleisdavo jį ant stalo ir apdengdavo iš anksto paruoštą baltą staldengtę. Stalo viduryje pastatydavo kryžių (mukelę) ir lėkštę su plotkeliais ("Dievo py-

ragu"). Tada šeiminkė (motina) nešdavo valgius. Jų Kūčioms visada būdavo gaminama ne mažiau kaip dvylika patiekalų, kurie daugiausia susidėjo iš įvairių javų: kviečių, avižų, pupų ir kt.

Be įvairių specialiai Kūčioms gamintų skanėstų, ant stalo būtinai būdavo silkė ir šviežia, kečiai būdavo paruošta žuvis. Stalą gausiai apkrovus valgiais, pačioje garbingiausioje vietoje (krikstasulyje) susėdavo šeiminkai (motina, tėvas), iš šaliai vaikai, seneliai, o toliau svečiai, jei tokiu būdavo, ir šeimynai, atseit, samdiniai. Visi sekdamie šeiminką, suklaupe sukalbėdavo maldą prieš valgi, ir šeiminkas, laukdamas "Dievo pyragą", dalijo visiems po gabalėlį, kiekvienam linkėdamas sveikatos, laimės ir ilgo amžiaus.

Po to pradėdavo valgyti. O valgydavo atleidę juostas, kad vasarą būtų stiprūs darbininkai. Silks būtinai turėjo valgyti kiekvienas. Jos per Kūčias nevalgijus per metus būtų utėlės.

Kūčias valgant niekam nevalia dairytis, kad nepamatytų savo šešėlio. Jo pamatymas lėmė artimą mirtį. Pasakodavo, kad kartą viena senutė bevalgydama apsidairiusi ir ant sienos pamatė savo šešėlį be galvos! Persigandusi ir netrukus mirusi.

Pavalgius iš po staldengtės traukdavo šieno stiebelius. Kam patekdavo ilgesnis, tam reikėdavo ilgą gyvenimą; kam trumpesnis — trumpa. Taipgi buvo pasakojama apie įvairiausių Kūčių-Kalėdų nakties stebuklingus įvykius. Esą, tą naktį gyvuliai kalbą žmonių kalba. Šuliniuose vanduo pavirstas vynu. Tačiau kalbantis gyvulių kalbos — tik karta vyno nedera, nes už tai greisia staigi mirtis. O jei kam išnetyčių pavyktų išgirsti gyvulių kalbą, ar užtikti šulinyje vyno ir jo atsigeriti, tai tas būtų labai laimingas ir ilgai gyventų.

Burtų būdavo visokių. Pvz.: mergiotė, norėdama sužinoti už kokių vyro ji ištėkės, Kūčių naktį, 12 val., niekam negirdint turėjo atsikelti, paimti rėtį ir eidama aplink namus žiūrėti pro langą vidun. Pažvelgus iš rėtės turėjo išsilenkti ir pasakyti: "Jaukikaitis" nepasirodydavo, tai tas reikėdavo, kad mergina turės likti senmergė.

Jei kuri mergina norėjo sužinoti iš kurios pusės būsimasis atvyks, tai turėjo išeiti laukan ir klausytis šunų lojimo. Iš kurios pusės pirmiausia lojima išgirs, iš tos pusės piršliai atvažiuos. Vaikinas gi, norėdamas pamatyti savo būsimąją žmoną, turėjo Kūčių naktį, 12 val., pasiimti veidrodį, dvi vaškines žvakes ir naują rankluostį ir nueiti pirtin. Ten pastatęs žvakes ir veidrodį, atsėdęs krėslu ir į abi rankas paėmęs rankluostį, turėjo kalbėti:

Ateik mano numylėta,
Tu esi viena ant sviesto,
Trokštu aš tave regėti,
Meiliai su tavimi kalbėti...

Veidrodžiui pradėjus rasyti, ji tuo rankluostė turėjo šluos-

BASSANI c.1510 — 1592

MADONA

tyti ir vis tuos žodžius kartoti. Po 15 minučių, esą, veidrodyje turėjo pamatyti savo mylimąją. Jeigu ji pasirodys iš dešinės, tai bus tavo žmona, o jeigu iš kairės — ilksi nevedęs, senbernis.

Tokių pat būdų būsimieji kareiviai burdavo kokioje ginklų rūšyje teks tarnauti. Jeigu veidrodyje pasirodytų pabalnotas juodas žirgas — tarnausi kavalerijoje, jei pabūklis lafetas ar švedinių dėžė — tarnausi artillerijoje, o jei tik šautuvas su kuprine — būsi pėstininkas. Jei kuriam pasirodytų karstas — galas, tam teks netrukus mirti.

Man pačiam teko girdėti, o kartą skaityti vieno bajoro atsiminimus, kur jis pasakoja, jog taip išbūręs sau ateitį. Jam pasirodęs gražus juodas žirgas, ir iš tikrųjų karo metu jam teko tarnauti kavalerijoje, turėti gražų juodą žirgą, kuris jį nekartą išnešęs iš tikrai didelio gyvybei pavojaus.

Jei per Kūčias ar Kalėdas sninga, tai vasarą bitės gerai spies, o jei giedra ir danguje mirga žvaigždės, tai per metus vištos bus dėslios, gerai užderės bulvės, baravykai, burokai, įvairūs vaisiai ir uogos, o bernai bus labai lipšniūs prie merginų. Tad jos turinčios būti labai budrios atsargios.

Po Kūčių vakarienės šeiminkai eidavo gyvulių aplankyti, ir juos išpėstų iš po Kūčių stalo staldengtės šieneliu pavaišinti. Gyvulėliams tai lėmė sveikata ir visuma. Kūčių stalas būdavo paliekamas nenukrausytas. Šaukštai paliekami kaip valgyta: lėkštėse ar dubenėliuose. Jeigu Kalėdų rytą kieno šaukštas būdavo iškritęs, tam ateinančiais metais mirti lemia. O stala nukrausčius, šeima ištikdavo ligos, ypač drugys ir "zavalenija".

Pirmosios Kalėdų dienos anksčiau rytą visi suaugę važiuodavo ar eidavo į bažnyčią Bernelių mišių išklausyti. Po pamaldų visi galvotrukčiais skubėdavo namo, nes anksčiau sugrįžusiems vasarą geriau seksis anksčiau ir sausius javus nuo laukų suvalgyti, taigi geriau seksis ir visi kiti ūkio darbai. Iš bažnyčios sugrįžusius šeiminkė vaišin-

davo ir apdovanodavo iš anksto kiekvienam numatytais dovanėlėmis, kurių nebuvę bažnyčioje negauna. Iš vakaro paruoštą ir papuoštą ir paslėptą egltę pastatydavo viduryje gryčios, uždegdavo žvakes ir jaunimas su vaikais apie ją šokdavo ir dainuodavo, o močiutės melsdavosi, nes egltė buvo laikoma šventa (todėl ji ir visada žaliuoja!). Mat, kelionėje į Jeruzalę šventoji šeima nuo audros būvisi prisiglaudusi po egltę.

Bešokdamas jaunimas dainuodavo:

Ei, Kalėda, Kalėda,
Dabar mums ne bėda,
Geriam, šokam, dūliavojam,
Kojeles aukštyn kilnojame!...
O lia-lia, o lia-lia — — —
arba:

Važiuoja važiai,
Tėvelio važiai, auksiniais ratais,
/šilkų botagaiss,
Per aukštus kalnus, per žemas /klonis ir vis su dovanomis,
Ei, Kalėda, Kalėda ir t. t....

Senų senovėje Kalėda (Kalia-da) yra buvęs mitologinis šviešios, šilimos, gyvybės ir meilės dievaitis, pavasario pranašas. Per Kalėdas, kaip ir per Kūčias, kai kur jokių namų darbų (išskyrus luobą) nedirbdavo. Jeigu pvz.: pašlavę gryčią šiuokšles išneštų, tai per visus metus niekas tų namų nelaikytų, o tai namams reikėtų gėdą, ypač kur yra jaunų merginų. Jeigu toms dienomis ką nors iš kaimyno pasiskolintum — per visus metus tokio daikto savo neįsigytum. Nuolat skolinis juk ne tik nepatogu ir negražu, bet ir kaimynai pradeda "apkaltinti", kas nesudaro gėdą, kaip pirmąją Kalėdų dieną šukuoja galvą (kaip seniau — "ieško"), tam bulvės kirmėlius, vištos daržoves, gėles iškapstys, vanagas viščiukus išnešios. O jeigu kas nuodegulus gesintų vandeniu, tam miežiūose būtų daug juodų varpų.

Pirmą Kalėdų dieną svečių — vaikų nereikia išleidinėti po vietą, bet po du, po tris, kad avelės vestų po dvykukus, trynkus. Kaip matome, Kalėdų šven-

čių papročiuose buvo ne tik daug senovės lietuvių tikybos liekanų, bet taipogi daug praktiškų, didaktinių, besireiškiančių iš žalosios praeities įvairiais būtais ir prietariais prasmingų patarimų, išpėjimų, daugumos kurių tikslas — artėjančio pavasario gamtą paveikti savo naudai, kad per metus viskas gerai sektųsi, kad gyvuliai ir javai gerai tarpų ir t. t. Juk senovės naujų metų pradžia buvo laikoma nuo Kalėdų.

Kitur kaimynai, jei metų būvyje buvo susipykę, suėję per Kalėdas vienas kitą atsiprašydavo, susitaikydavo ir po "burnele" išsėdavo. Kitas kita sveikindavo, vieni kitiems linkėdami laimės ir visokeriopos sėkmės gyvenime: sveikatos, gero derliaus, gražaus gyvulių prieauglio ir ta proga linkėjimų sutvirtinimui apsisėdavo vienas kitą avizomis, kurių atsinešdavo pirštine.

Daug įvairių linkėjimų būdų neturi jokio ryšio su katalikų religija, bet, kaip gražūs ir giliai prasmingi iš žilos senovės užsilikę, žmoniškų nuostigų persunkti papročiai. Iš tikrųjų, kokią mistinę nuotaiką šeimose sudaro Kūčių vakaras... Kiek malonumo teikia gaunamos duodamos vaikams, giminėms, draugams, valdinams, perdėtiniais (viršininkams) dovanos, sveikiniai bei linkėjimai arba kaimynų susitaikymai, gražina jiems kaimynišką prietelišką nuotaiką, atstato nuostigius kaimyninius santykius ir normalų kaimynišką bendravimą.

Toki "kažuok" persunkta, specifinė kalėdinė nuotaika paplitusi visame kultūringame pasaulyje, net ir ne katalikiškose šalyse. Jei toji nuotaika pastoviai žmonėse viešpatautų, žemėje nebūtų tiek neteisybės, nelygybės, neapykantos, gėdumo ir viską naikinančių kruvinių grobuonių karų su visomis jų nelemtomis — pragaistingomis žmonių pasekmėmis.

O juk prieš du tūkstančius metų, žmogiško kūdikio pavidale, nužengęs žemėn Viešpats, trokšdamas žmoniją apšviesti amžina šviesa, ar ne moka: "Neužmušk!" "Mylėk artimą kaip

DP ŠEIMA PRIEŠ 1977 METUS

Ką tik gimusiam Jėzui teko bėgti nuo despoto

Pagal Vakarų civilizacijos krikščioniškąjį kalendorių šiemet švenčiame 1970-sias metines sukaktuves nuo dienos, kurią Artimuosiuose Rytuose gimė varginių tėvų, Juozapo ir Marijos sūnus, pavadintas Jėšua (Yeshua, kas reiškė Jehovos Išganymas), populiariai vadintas Jėšua ben Josef (Juozapo sūnus), o lotyniškai — Jesus Christus.

Pagal naujausius tyrimus išeina, kad Jėzus Kristus gimė ne prieš 1970 metus, o tikrų tikriausiai septyniais metais anksčiau, tai yra prieš 1977 metus.

Iš keturių Bažnyčios atrinktų kaip labiausiai patikimų užrašų tik du — Matas ir Lukas, trumpai aprašo Jėzaus gimimą ir su tėvais bėgimą į Egiptą, o toliau jau tik nuo to momento, kai užaugęs ir subrendęs Jėzus atėjo pas Joną į Jordano paupį apsikrikštyti prieš pradėdamas savo misiją. Morkus ir Jonas apie gimimą ir pirmuosius metus nė nepripismina, o pradeda iš karto nuo Jono krikšto. Tik Lukas keilomus eilutėmis primena, kaip būdamas 12 metų amžiaus Jėzus su tėvais atvykęs į Jeruzalę buvo pasimetęs ir tik po trijų dienų buvo rastas sinagogoje "simpoziume" su šventyklos teologais.

Išskiriant šią trumpąją įtarpą, visiškai nėra jokių šaltinių, iš kurių būtų matyti, kur Jis buvo ir ką veikė nuo ankstybos vaikystės iki 30 metų savo amžiaus. Apie Jėzaus Kristaus pirmuosius amžius metus straipsnių serijoje "Paslėpti Jėzaus gyvenimo metai: Jo išsivystymo misterija" prieš keletą metų George Cornell, AP religinis rašytojas be kt. rašė:

Nuslėpti Jėzaus gyvenimo metai — Iš nakties Jis atėjo. Iš šešelių ir netikrumo išryškėjo Jo gyvenimas. Jis liko nežinomas, išskiriant savo pasekmėmis. Jis užaugo ir gyveno didžiąja dalimi nežinioje. Tačiau Jis apėmė pasaulį. "Jei aš pats save garbinu", pasakė Jis, "mano garbė bus niekas".

Tylos uždanga supa Jėzaus laiką žemėje. Iš 33 metų Jo gyvybei prasmingi iš žilos senovės užsilikę, žmoniškų nuostigų persunkti papročiai. Iš tikrųjų, kokią mistinę nuotaiką šeimose sudaro Kūčių vakaras... Kiek malonumo teikia gaunamos duodamos vaikams, giminėms, draugams, valdinams, perdėtiniais (viršininkams) dovanos, sveikiniai bei linkėjimai arba kaimynų susitaikymai, gražina jiems kaimynišką prietelišką nuotaiką, atstato nuostigius kaimyninius santykius ir normalų kaimynišką bendravimą.

Tie (slaptieji Jėzaus metai) tęsiasi per visą Jo vaikystės ir jaunystės laiką, kol Jis pasiekė apie 30 metų amžiaus ir pradėjo savo mokymą, kol įsiutę kaimynai išvyjo Jį iš Nazareto. Ilgi, formuojantieji metai prieš

pats save ir daryk kitam taip, kaip norėtum, kad tau kitas darytų!"

Deja, žmonės Jo mokslo nesuprato, gyvenime jo netaiko, o kol žmonija to mokslo nevykdys, nebus žemėje ramybės ir laimės. Visur žmogų lydės melas, klaida, skurdas, vargas, liūdesys ir kančia. Žmogus žmogui vis bus vilkas!

Kalpas Uoginius

tai palieka neužrašyti, išskiriant užuominų nuotrupas. Kokios aplinkybės Jį suformavo? Kokios įtakos veikė Jo išsivystymą? Koks sunkus apsisprendimas atvedė Jį prie likiminės valandos?

Nuslėptieji metai prasideda su Jo gimimu kalno pakrausėje Betliejaus pakrausėje — tamsoje ir vėjų gairinamoje kalkakmenio oloje, naudojamoje gyvuliams, troškioje, atmatų prikrėstoje, vabalų pilnoje...

Tenai desperacijoje pakeičiama kaimiečių pora iš Galilėjos surado prieglaudą kūdikiui gimdyti. Tai nebuvo kokia jausi vieta kaip kad dažnai yra pavažiuojama, greičiausia tai buvo nepatogi, susirūpinimą kelianti ir sunki vieta.

Motina, pati silpna po gimdymo, pabarstė naujagimį druska, kad oda būtų tvirtesnė, suvyniojo Jį drabužių skiautėmis ir Jį paguldė uoloje iškaltoje gėloje gyvulių pašarui idėti.

Data buvo 7 metai prieš Kristaus Gimimą, ne 1 metai, kaip klaidingai skelbia modernūs kalendoriai.

Romos imperijos satrapas Erodas Didysis tuomet valdė Izraelį. Šventraščiai teigia, kad Jėzus gimė mažaisiais dvejais metais, o gal ir trejais prieš Erodo mirtį, kas įvyko senaisiais Romėnų 750 metais (4 BC, tai yra pagal kalendorių ketvirtais metais prieš Kristaus gimimą).

Sventraščiai pastebi, kad mokesčių cenzas, kurį Juozapas turėjo atlikti Betliejuje, įvyko Kvirinui (Quirinus) esant Romos gubernatoriumi Sirijoje. Moderni archeologija nustatė Kvirino gubernatoriaus datą nuo 9 iki 6 metų prieš Kristų — BC (Before Christ).

Kiti įrodymai yra pavyzdžiui šv. Luko, kad pradėdamas savo ministeriavimą (mokymą) Jis buvo apie 30 metų amžiaus, o tai buvo Romos imperatoriaus Augusto valdymo 15 metai, kas taip pat rodo į tai, kad Jis gimė 7 BC.

Pasitaikė, kad tais metais, kaip šimtus metų vėliau nustatė astronominiai išskaičiavimai, įvyko nepaprasta Jupiterio ir Saturno planetų konjunkcija (suartėjimas), sudariusi nepaprastai skaisčią šviesos sferą vakariniame danguje.

Kaip Mato evangelija tvirtina, tuo metu užrašai ir rytu, greičiausiai iš Persijos, buvo išskelavusi mokslinei partija. Toje 1,200 mylių kelionėje, truksioje ištiesus metus ar daugiau, keliaujantiems išminčiams kelia rodė "žvaigždę" juos didžiai stebin-dama.

Bet keletą mėnesių anksčiau negu jie galėjo atkelti, senasis dailidė Juozapas ir jo jaunu-tė žmona Marija, matyti, nutarė vertėu pasilikti dulkėtame kaimelyje vėjų gairinamose kalvose — Betliejuje, negu tuoj grįžti į Nazaretą. Nešvarios insinucijos buvo prasidėjusios Nazarete dėl jos nėštumo, kaip skelbia senoviški nekanoniški raštai, ir ši pora, beveik pati viena te tikėdama to nėštumo šventumu, apsisprendė pasilikti toliau nuo įtemptos atmosferos savajame miestelyje (Nazarete).

Juozapas kaip dailidė turėjo darbo Betliejuje ir susikėlė šio-kia tokią pastogę ar iš savo rankomis gamintų molio plytų arba paruošdamas kokią nors grota miestelio kalvose, kur panašiai buvo įsirengę daugelis am-harezų, tai yra juodadarbių darbininkų ir piemenų.

Senieji užrašai iš tos eros mi-ni Juozapą buvus senyva, sun-kiai dirbantį vyrą, našiį prieš vedant Mariją, kuri buvo apie

(Nukelta į 2 psl.)

FELIUKAS

Sakoma, kad kiekvienas žmogus turi savo Angelą Sargą. Angelus sargus savo globėjais pasirenka visi, kam tenka auklėti, globoti žmones. Regimais žmonėmis ir jų turto angelais sargais žemėje yra policija. Lietuvos viešosios policijos svarbiausia pareiga buvo saugoti žmonių teises, turtą, gyvybę ir garbę. Daug Lietuvos policijos pareigūnų, žuvusių nuo piktadarių rankos, yra laikomi tarnybos pareigų aukomis. Garbė jiems! Teisingas posakis: Policininkas visada stovi viena koja karste, kita — kalėjime. Paveldavo ginklą pavartoti — pats žuvo, paskubino — gresia kalėjimas! Mirties pavojus akivaizdus, aukso vidurį atitiktai — nėra lengva. Aukštesnioje policijos mokykloje lektoriai sakydavo, kad policijos pareigūnas turi tik pareigas, teisių neturi. Lietuvos policininko pareigoms beveik nepuvo ribų. Bemaž kiekvienoje gyvenimo šakoje — net

intymiuose šeimos santykiuose — policijos agentui (agentas yra kiekvienas policijos tarnautojas) neretai tekdavo iš pareigos daryti intervenciją. Vieną būdingesnį policijos pareigūno kaip Angelo Sargą funkciją šia proga noriu pavaizduoti.

Ankstyvą, darganuotą, šaltą balandžio mėnesio rytą, vykdamas ištirti gaisrovietės, kely sutikau kažką neįprastai einantį vaiką. Atidžiai pažvelgęs, pastebėjau, kad kaire kojyte jis velka ilgą retežį. Sustabdęs arkli ir vaiką, išlipęs iš vežimėlio, apžiūrėjau jį iš arti. Vaikas basas, senu "burnosėliu" apsivilkęs, be kepurės, murzinas, pamėlynavusia ir varvančia nosyte, nuo šalčio dreba, bet nenusiminęs, drąsus. Be įnagio retežio nujungti nepavyko, o ir aiškintis tokiose apylostose kai arklys nerimsta, o vaikui gresia persalimas, nepatogu. Tad berniuką su visu ilgu retežiu įkėliau vežimėlin, apkločiau arkliui

dengti gūnia ir tęsiau kelionę ta pačia kryptimi bandydamas patirti berniuko vardą, iš kur ir kur keliauja, kas ir kodėl jam retežį prijungė, ar turi motiną ir tėvą, kaip jie vadinasi, kur gyvena, kuo verčiasi ir t. t. Iš atsakymų paaiškėjo, jog sutiktasis yra 8 metų amžiaus ir vadinasi Feliuku. Esąs ūkininko Čiutos sūnus. Motina serganti, o tėvas neleidžia jam iš namų eiti, mušas jį, buvęs pririšęs kameroje prie girnų, iš kur jis atsipalaidavęs ir einas su retežiu, kuris prie kojos prirakintas. Žinojo jis ir kas aš.

Gaisrovietėje žmonės Feliuką pažino. Moterys, mano prašytos, jį nuprausė, pavalgydino, surado jam tinkamą kepurę ir daug idomių ir man reikalingų "istorijų" apie jį pasakojė.

Tai esąs išdykęs vaikas, ne nuorama, įžūlus. Pabėgęs iš namų, einą per kaimus reikalaujamas sūrio, lašinių, sviesto. Jei kur moterys jį subarančios, tai visai nevaikiškai iškoliojęs, kartais ir akmenimis apmetas. Pasitaikę, kad rodydamas degtukus, grąsinęs padegti trobas ir t. t. Pasikvietęs vyrus, vaiką apžiūrėjau ir atpalaidavau jį nuo retežio. Atsisveikindami vyrai mane išpėjo, kad gerai saugojau, nes vaikas esąs gudrus, galįs pabėgti. Apyvnyjojęs jį gūnia, laimingai parsivežiau nuovadon.

Teisiškai jį reikalą žiūrint, tėvo elgesys su Feliuku buvo nepateisinamas ir tėvas už tai turėjo būti patrauktas atsakomybėn. Todėl aš ir paėmiau Feliuką, ir nuovadoje su gydytoju jį apžiūrėjau bei konstatavau, kad šiaip vaikas buvo sveikas, silpnas dėl blogos mitybos, kūnelio paviršiuje turėjo kokių tai bukių kietų įrankių mušimo žymių, subraižytą kaktą ir nušalusias ausis (matyti, buvo tamponas už ausų).

Viskas buvo formaliai užprotokuota. Prie liudininkų kvociamas, vaikas pakartojo ką man buvo sakęs. Skundėsi žiauriu tėvo su juo elgesiu ir mariniu badu. Kvociamas tėvas prisipažino, kad jis Feliuką mušęs pančiu, kad laikęs jį kameroje pririšta ir kad daręs tai skaudančia širdimi paties vaiko labui, nes nenorėjęs, kad svetimi jo vaiką muštų. Feliukas esąs "blogoj planetoj" gimęs. Dar nepilnų 8 metų, o jau koks "šmadrancas" esąs. Nepabūna namie prie sergančios motinos, valkatauja "žbravodamas" po apylinkės kaimus. Reikalaujamas gero maisto. Jei kur jo negauna, tai koliojamas gaspadinės ir net grąsinas padegti trobas. Nešiojamas degtukus, tai galįs pakiešti kur po šiaudiniu stogu ir paleisti visą kaimą dūmais. O ką

LIETUVIŲ MENAS
(Iš Balzeko muziejaus foto archyvo)

tu iš vaiko gausi? Gali kas iš apmaudo jį užmušti, tai ir viskas. Todėl jis ir lupąs bei risąs, jį, kad netektų kitiems jį mušti. O kad tėvui nevalia savo vaikui "iškaršti kailio", jis to nežinojė, visai rimtai aiškinosi ūkininkas Čiuta.

Klausiamas, kodėl neleidžia Feliuko mokyklon, atsakė, kad joks mokytojas jo neįprims ir teigia, jog "parkuota avis visą kaimenę užkrečia". Visi apylinkėje jį jau pažįsta.

Feliukas "slebizuoti" mokėjo, rašyti — ne. Patariau tėvui prašyti miestelio mokyklos vedėją, kad Feliuką priimtų. Pavašarį vietų mokykloje buvo, tai priėmė. Feliukas apsigyveno pas seną tetą, davatką Mortą. Pradžioje mokytoja neblogai atsiliepė. Vaikas buvo gabus. Naujoje vietoje ir naujose sąlygose jį viskas domino, viską greitai išmokdavo ir gerai atmindavo. Morta taipgi "gyventojų" buvo patenkinta. Atrodė, kas viskas bus gerai. Po poros savaičių Feliukas mokykloje pradėjo vogti savo draugų maistą, pištukus, terštį sasiuvinčius, plėšyti knygas, negražiai koliotis, muštis. Mokytoja, negalėdama jo suvaldyti, dar prieš mokslo metų pabaigą jį pašalino. Nebelaikė jo ir teta Morta. Feliukas grįžo pas tėvą.

Kvota dėl vaiko kankinimo buvo perduota apylinkės teismui. Feliukas nebepaėjo prie tėvo laikomas, pradėjo lankytis miestelyje (5-6 km. atstume nuo kaimo). Kas dieną kas nors pasiskambindavo nuovadon nusiskų.

DP ŠEIMA...

(Atkelta iš 1 psl.)

16 metų. Tradicija: mini, kad jai į pagalbą atvyko jos sesuo Salome.

Pasibaigus 40 dienoms purifikacijos, kaip reikalauja Mozės įstatymas, ši pora paėmė berniuką į Jeruzolimo šventovę jį pašvęsti Dievui.

Nors už naujagimį sūnų buvo nustatyta aukai duoti avinėlių ir karvelį, bet beturčiams buvo leista tenkintis dviem paukščiais, ką Juozapas ir padarė.

Daugiau kaip metus, atrodo, ši pora pragyveno Betliejuje, kūdiki globojant beveik vienai motinai. Vyrai anais laikais nebuvo linkę būti vaikų auklėmis. Kūdikis pasiliko žinduklis mažiausiai iki 2 metų amžiaus.

Kažkada apie tą laiką atkeliavo tie užsienio išminčiai su savo mistiškais aiškinimais ir savo dovanomis. Jų vizitas sukėlė įtarimus nedorojo karaliaus Erodo, kurio nepaprasta suokalbų baimė jau buvo išmaudžiusi kraujuje jo paties artimuosius. Jis išsiuntė kareivius sunaikinti visus naujagimius iki 2 metų amžiaus — šturpi teroro ir skerdimo ataka, tačiau nebetebūsi toje priespaudos šalyje.

Iš anksto perspėtas sapne Juozapas nakties metu pasiėmęs šeimą pabėgo į pietus Egipto pusėn, su kūdikiu, kurio pati pradžia buvo susieta su sunkenybėmis, nepritekliais, smurtu ir nuostaba, į dar didesnius vargus tremtyje.

Išvieto (DP) ženklų Jis buvo paženklintas iš pat pradžių... J. Pr.

damas Feliuko elgesiu. Miestelyje visiems jau buvo "panagėje" apsiskelbęs. Niekas jo nemėgo. Kartą pranešė iš kooperatyvo, kad "tas vaikas" prašė duoti jam be pinigų, degtukų ir saldainių. Jų negavęs bauriausiai žodžiais iškoliojęs pardavėją (mergaitę), apmėtęs ją akmenimis, sudaužęs kelius stiklainius ir tik policijos besisaukiant išbėgęs.

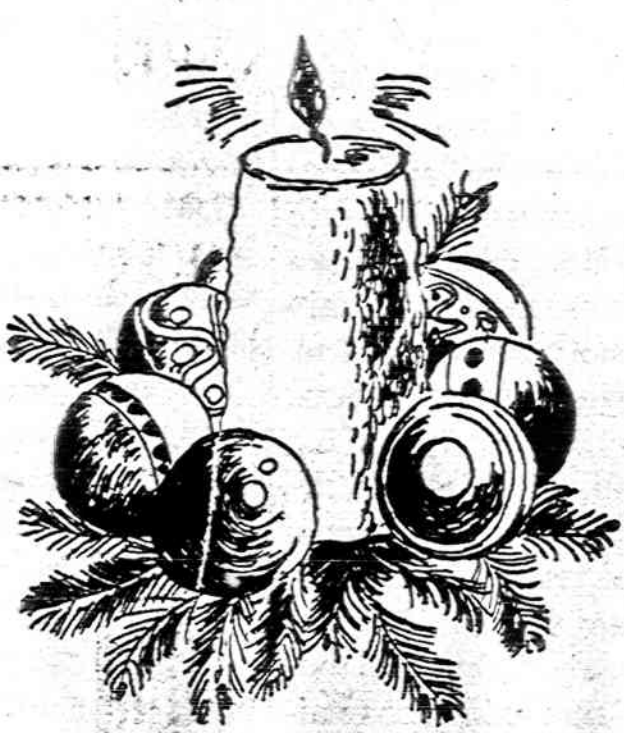
Kitą kartą policijos pagalbos šaukėsi vaistininkas, iš kurio Feliukas ultimatyviai reikalavo lito, grūdodamas: "Duok litą. Jei ne, — aš tavo buteliukus sudaužysiu". Davęs kelis centus ir paskambinęs policijai. Policininkas išėjęs gatvėn, pamatęs Feliuką einantį gatve, tilto link. Ant tilto buvo žmonių. Policininkas neskubėdamas sekė, nes manė, kad Feliukui einant tiltu, jis sušuks vyrams ir tie vaiką sulaikys. Lygiai taip pat ir Feliuko pagalvota. Akimirkoje jis susiorientavo, kad jam nei į priekį, nei atgal nebuvo kelio; priešakyje vyrai, užpakalyje policininkas. Feliukas šoko nuo tilto porą metrų žemyn į vandenį ir netrukus jau iš priešingo upės kranto, truputi kairiau tilto, jis paplodamas šlapia "sėdimąja" rodė policininkui, garsiai šaukdamas: "Pabučiuok man...". Ant tilto buvę vyrai, matydami tai, juokėsi ir stebė-

damies vaiko drąsą ir akiplėšikumu pranašavo jam garsią, nors negarbingą ateitį.

"Padėjėjo Pranuką gatvėje Feliukas muša", vos kvapą atgaudamas paskelbė įšokęs policijon mokinukas. Pranukas buvo nuovados viršininko padėjėjo 7-8 metų sūnus, kurį Feliukas pažino iš mokyklos laikų. Iššokęs Pranukui pagalbą policininkas rado jį Feliuko užgultą, bemaigomą ir keikiamą: "Tu, rupūžė, policininko vaikas, aš tave pasmaugsiu" ir t. t.

Pranukas buvo labai doras ir švelnus vaikas. Jei nebūtų mokinukas policininkui pranešęs, gal Feliukas būtų jį ir pasmaugęs.

Po to įvykio "smauglys" vėl buvo oficialiai perduotas tėvui griežtai laikyti jį namie. Feliuko "žygdarbiai" stropiai policijos buvo registruojami, ruošiamas buvo byla perduoti jį mamečių nusikaltėlių pataisos kolonijon. Jau antroje rugpjūčio mėn: pusėje (1928) vietos (Nukelta į 3 psl.)

DON VARNAS AMERIKOS LEGIONAS POSTAS NR. 986 ir MOTERŲ VIENETAS

minėdami savo 25 metų sukaktį, linki visiems
LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ
NAUJŲ 1971 METŲ

6816 So. Western Ave. Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMA

IR LIETUVISKOS RADIO VALANDOS BENDRADARbiai LINKI VISIEMS
LIETUVIAMS LINKSMIAUSIŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Aldona Daukus ir josios vyras Feliksas Daukus

VISOS SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS IŠ WOPA 1490 kil. AM.

Lietuvių kalba: Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto — šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

CHICAGO, ILLINOIS 60629

Tel.: HEMlock 4-2413

ŠVENTŲ KALĖDŲ IR LINKSMŲ NAUJŲ METŲ
linki visiems lietuviams ir kviečia visus vieningai dirbti
Amerikos ir Lietuvių Tautos gerovei

LITHUANIAN CHAMBER OF COMMERCE
OF ILLINOIS
2212 CERMAK ROAD CHICAGO, ILL. 60608

VALDYBA:

KAZIMIERAS G. OKSAS — Prezidentas
JOHN G. EVANS — I viceprezidentas
JUOZAS BACEVIČIUS — II viceprezidentas
PETER VILKELIS — III viceprezidentas
BRUNO GRAMONT — Sekretorius
ADOLFAS BALIUNAS — Iždininkas

DIREKTORIAI:

STANLEY BALZEKAS, Sr.
STANLEY BALZEKAS, Jr.
RONALD GREGG
Dr. JOSEPH B. JEROME

WILLIAM J. KAREIVA
BRUNO KLEMKA
JOSEPHINE MILLER
FELIX RAUDONIS

VYTO ŠUKIS

IŠTEIGTAS 1914 METAIS

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujųjų Metų
linki visiems geros valios lietuviams

METROPOLITAN BANK & TRUST CO.

2201 WEST CERMAK ROAD Kampas LEAVITT STREET
Tel. CL 4-1000

BANKO VALDYBA IR DIREKTORIAI

Visos taupymo sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

FELIUKAS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

zakristijonas, klebono įsakymas, apjuosęs Feliuką virve, kad vedamas už pakarpos neišsimautų iš drabužių, atsivarė jį nuovadon, nes nutvėręs jį bažnyčioje berakinėjant "skarbonkas" (aukų dėžutes). Dantimis išpyktio grieždamas, tėvas iš policijos atsiėmė sūnelį "šmadrančą".

Pagaliau sulaukiau ir šaukimo teisman ryšium su vaiko kankinimu. Paruošiau Feliuko bylą ir paprasčiau teisėją, kad tą pačią dieną, kai bus nagrinėjama tėvo čiutos byla, jis sutik-

tų nagrinėti ir jo sūnaus bylą dėl perdavimo jo mažamečių nusikaltėlių auklėjimo kolonijon. Mat, tie patys liudininkai ir vienoje ir kitoje byloje. Teisėjas sutiko. Turėjau dar apie 20 dienų laiko, tai "šlifavau" Feliukui kaltinamąjį aktą. O jis nesiliaudamas savo bylą vis papildė naujais prieš save duomenimis. Tuo laiku dažnai ateidavo nuovadon kunigas vikaras, buvęs kūrėjas-savanas ir mano mokyklos suolo draugas. Kartą sutikau jį besišypsantį. Sakė: "Vakar mačiau tikrą teatralinę tragiskai-komišką dramą, suvaidintą miestelyje Ramygalos gatvėje. Jeigu nebūtų liūdna, tai

būtų labai žaisminga, juokinga. Trise varė puiką žašų. Staiga kaip vanagas iš aukštybių, žašų tarpe atsirado paauglys vaikas su ilgu vėždu ir, švaistydamiis j kaire ir dešine, vanojo žygis, kurios gendamos išsislapstė po kiemus, daržus, tarpnamius ir šventoriuje. Visur jų buvo. Sušilę, uždusę varovai (dvi merginos ir vyras) vaikė, gaudė, varė pulkan žygis, bet neatėjo nė vienas galvon pavartyti tą ne-naudėli vaiką. Mat, kaimiečių būta, tai miestelyje nesusiorientavo kaip tokiu atveju pasielgti. Tik šmerėlis jį sutvarkė pagrasinęs tuojuo pašaukti policininką. Apie dvi valandas žašų va-

rovai susitrukdė, o kiek jie privergo", pasakojo kun. Hipolitas. Vadinasi, dar vienas spalvinas Feliuko elgesio brožas papildė gausų apie jį žinių rinkinį, bet... tai dar nepaskutinis! Vos porą dienų prieš teisimą, Feliuką už pakarpos nuovadon atvedė senas, geras policijos prielais, šaulys. Jis nutvėręs išdykėly beraunantį Vilniaus ažuolo aikštelėje tebežydintias gėles. Ne be to, kad pats šaulys nebūtų jam įkirtęs "diržų", bet Feliukui tas tereiške tiek, kiek "žaislai vanduo". Šį kartą nuovadoje jis simuliuavo, apsimetė sergantis. Dežuruotojas jį paguldė, apklostė ir manė jį užmigus. Gi jaunas išdykėlis iš po kal-dros sekė kiekvieną policininko judesį. Kai tik šis priejo prie kitame kambaryje suskambėjusio telefono, Feliukas šautė iš šovė gatvėn ir... "minėk, kuo jis vardu". Tiek to, niekas jo ir nebegaudė. Tėvas buvo atsakingas už jį.

Silta ir malonią "bobų vasaros" diena, kokios būdavo mūsų gražioje šalyje, apskrities miesto teismo posėdžių salėje teisėjas paskelbė nagrinėsiąs bylą piliečio Čiutos, kaltinamo žiauriu elgesiu su savo mažu sūnumi. Prasidėjo teismo tardymas. Kaltinamasis nuoširdžiai prisipažino vaiką mušęs ir laikęs priištą pradžioje virve, paskui retežiu, nes virvę vaikas dantimis pergriauždavo. Net ir su retežiu pabėgdavęs. Čiuta išdėstė visas aplinkybes ir įtikino teisėją, kad jeigu ne jis tėviškai vaiką mušdamas būtų auklėjęs, tai kas nors svetimas gal jau būtų jį užmušęs, nes, jei ne tėvo rūpestis, vaikas galėjęs dūmais paleisti gal nė vieną kaimą... Visi liudininkai (mokytojai, kooperatyvo panelė, provizorius ir "žmonės nuo tilto") taip įdomiai ir įtikinančiai nupasakojo jaunojo "šmadranco" žygius, kad man, kaltintojui, ant žalia gelumbe padengto teismo stalo sužvanginusiame arkliniu 2.5 metrų ilgio retežiu (corpus delicti) teko atsisakyti nuo kaltinimo, pripažįstant tėvui raciją. Teisėjas nubaudė ūkininką Čiutą pabarimu.

Dar didesniu susidomėjimu pilna žmonių teismo salė klausėsi Feliuko, Čiutos jauniausio sūnaus, bylos. Čia daug kas buvo kartota, bet jau ne tėvo naudai, o neklaužados sūnaus nenaudai. Pečiai traukydami, žmonės tik stebėjosi, kad 8-9 metų vaikiškas jau tokius "spūsus" išdarinėja... Tai retas nepilnametis nusikaltėlis teisme pasitaiso su tokių rafinuotų nuotykių bagažu. Teisėjas, įvertinęs Feliuko gabumus ir "žygius", patenkino kaltintojo prašymą siųsti Feliuką į Kalnaberžės nepilnamečių nusikaltėlių pataisos (auklėjimo) koloniją.

Lengviau atsiduso ne tik vargšas tėvas, bet taip pat ir aš, kaltintojas, bei visi prieš Feliuką liudiję žmonės. Nuteistąjį Feliuką tuojuo perdaviau vietos policijai persiuntimui į paskyrimo vietą.

Bet kokia man buvo staigmena, kai iš teismo grįžęs savo nuovadoje radau besinaudžiantį Feliuką. Kas, kokiū būdu ir kuriem galam jį taip greitai man grąžino?... O buvo taip: Feliukas, policininko vedamas, išsimovė iš "burnosiuko" ir pabėgo. Pastebėjęs miesto aikštėje stovinčią gražią auto mašiną, besiruošiančią išvažiuoti, slapta, prisiderinęs ant plataus jos sparno, prisilaikydamas visokių atbrailų, akrobatiškai atvažiavo 18 klm., kol šoferis, pastebėjęs jį, nukėlė ir perdavė policijai. Mašina vyko Kaunan, priklausė Vailokaicių Palemono plytų fabrikui, Feliukas nežinojo kur mašina važiuoja. Jam svarbu buvo pats nuotykis ir — laisvė. Bet šį kartą Feliukui iš policijos pabėgti jau nepavyko. Sekančią dieną išsiuntiau jį etapų tiesiog Kalnaberžės ir daugiau niekada jo nemačiau ir apie jį nieko nebegirdėjau. Prieš metus Detroite susitikęs buvusią jo mokytoją, prisiminiau ir tą "Wunderkindą".

"Jeigu to vaiko eksponavimą ir gabumus būtų buvę galima nukreipti į gerą, jis galėjo būti tikrai "vertingas žmogus, bet, deja, viskas naudota blogam" — pareiškė buvusi mokytoja. Pranuokas magna cum laude baigė aukštuosius mokslus ir šiandien sėkmingai verčiasi inžinieriaus

praktika laisvame pasaulyje" — pridūrė ji. Teko girdėti kai kuriuos vaikų auklėjimo autoritetus skelbiant, kad su vaikų neįtrausmin-gumu nieko nesą blogo. Kiekvienas vaikas ateina pasaulin "nesugadintas". Blogas auklėjimas, negerai tėvų pavyzdžiai

sugadina vaikus.

Bet ar taip iš tiesų yra, tai kitas klausimas. Juk gana dažnai pasitaiko, kad ir labai pavyzdinių tėvų vaikai nueina tokiomis keliais, kaip Feliukas. Ir priešingai — nelabai pavyzdinių tėvų užaugina labai pavyzdinius vaikus.

SLA 134-ta MOTERŲ KUOPA SVEIKINA
NAUJIENŲ redakciją, administraciją, skaitytojus ir
visus SUSIVIENIJIMO narius, linkėdama
LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲ
1971 METŲ

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE
134-tos MOTERŲ KUOPOS VALDYBA ir NARĖS

ŽIEMOS SVENČIŲ — KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ
proga sveikiname visus giminiečius, draugus ir gausius
pažįstamus

POVILAS ir SOFIJA MILASEVIČIAI

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲ METŲ VISIEMS GEROS
VALIOS LIETUVIAMS LINKI

JUSTINAS MACKEVIČIUS

VISIEMS PRIETELIAMS, DRAUGAMS IR BICIU-
LIAMS LINKIU LINKSMAI PRALAIŠTI KALĖDŲ
SVENTES IR LAIMINGAI SUTIKTI
NAUJUOSIUS METUS

Dan Kuraitis

DŽIAUGSMINGŲ KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ
visiems kostumeriams ir prieteliams linki

FRANK ZOGAS — Prezidentas

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILL. 60632
Telefonas CL 4-4470

TRUMPA KALENDORIAUS ISTORIJA

Visas civilizuotas pasaulis išrado ir palaipsniui tobulino kalendorius, kad būtų galima žinoti dienas, savaites, mėnesius ir metus, pasiremiant šviesos ir tamsos ciklais bei mėnulio atmainomis.

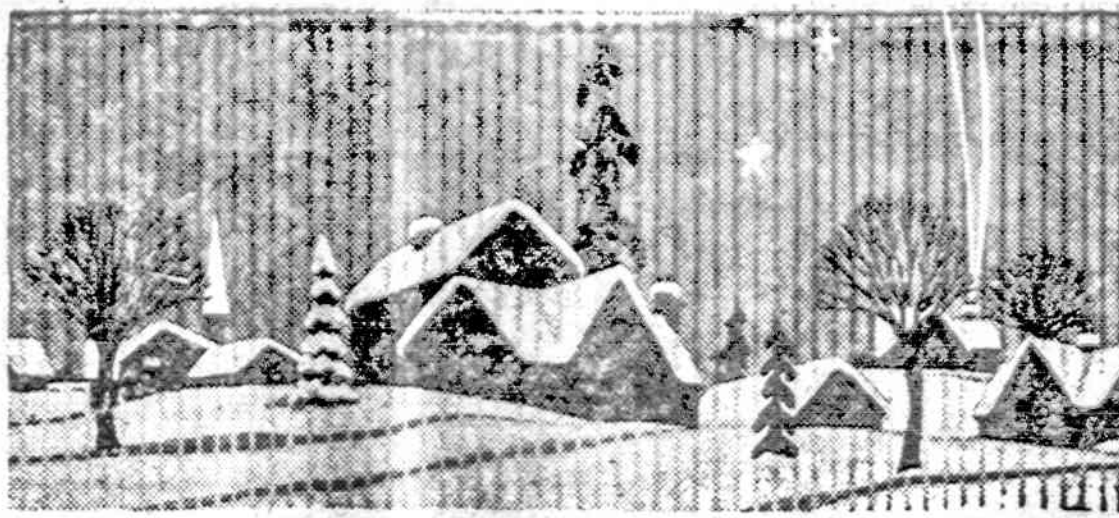
Primityvūs žmonės žinojo tik saulės patekėjimą ir jos nusišalimą bei mėnulio pasikeitimus. Tie, kurie gyveno klimatinuose sezonuose, labiau rūpinosi sezono pasikeitimų eiga. Laiką jie rėmė mėnulio pasikeitimais, pirma negu saulės, kad metai susidėtų iš 12 mėnesių, atseit, "mėnulių", kas reiškia 29½ dienas, kurios sudaro 354 dienų metus.

Egiptiečiai pirmieji manė, kad kalendorius turi būti paremtas gamtos manifestacijomis, bet žmonėms reikia tik pritaikyti praktišką laiką. 4241

m. prieš mūsų erą egiptiečiai metus padalino į 12 mėnesių po 30 dienų kiekvieną mėnesį, pridėdami dar 5 dienas kaip šventadienius.

Amerika ir Europos šalys kalendorių pasiskolino iš romėnų, kurie, kaip civilizuoti žmonės, stengėsi kalendorių padaryti pagal saulės metus, t. y. tikras laikas kai žemė apsuka aplink saulę.

46 metais pr. Kristų Cezaris Julius, astronomo Sosigeno patarimu, panaikino mėnulio metus ir nustatė civilinius metus tiksliai pagal saulės sistemą. Metus sudarė 365¼ dienų ir kiekvienais metais turėjo 366 dienas. Kitos 365 dienos su ekstra diena buvo pridėta prie trumpiausio vasario mėnesio. Metai su 366 dienomis vadinami keliamaisiais metais. Julius

kalendorius buvo pataisytas: 31 ir 30 dienų, išskyrus vasarį, kuris paprastais metais turėjo 29 dienas, o keliamaisiais metais — 30 dienų.

Cezaris Augustas norėjo, kad rugpjūtis būtų pavadintas jo vardu "Augustus", ir kad turėtų tiek pat dienų, kaip cezario Julius liepos mėnuo — "Julius", tada nuėmė vieną dieną nuo vasario ir pridėjo prie rugpjūčio, palikdamas vasarį su 28 dienomis eiliniams metais, o keliamaisiais su 29 dienomis. Bet pasirodė, kad astronomo Sosigeno apskaičiavimai nebuvo tikslūs. Julius metais buvo 11 min. ir 48 sekundėmis ilgesni, negu saulės metai. Per beveik 1500 metų Julius kalendorių vartojant, sezonų sąvartoje atsilieka 10 dienų nuo saulės metų.

1582 metais popiežius Gregorius XIII nurodė, jog 10 dienų reikia išlyginti taip, kad atitiktų saulės kalendorių. Tuomet būsią galima palaikyti mėnesių ir sezonų tvarką. Gregoriaus kalendorius, be tolimųjų pataisymų, sudaro tris ekstra dienas per 400 metų. Tų trijų dienų likutis buvo praleidžiamas kas 100 metų, išskyrus tuos metus, kurie sudaro 400 metų.

Gregoriaus kalendoriaus sistema ir dabar veikia, metus sudaro 365 dienos, 5 valandos, 49 minutės ir 12 sekundžių. Tai saulės metus viršija tiksliai 26 sekundėmis arba viena diena, kai sueina 3,223 metai.

Panaikinant Julius kalendorių ir pakeičiant Gregoriaus kalendorium, išsiskyrė ginčai, kurie tęsėsi šimtmečius. Neapolio astronomas ir gydytojas Aloysius Lilius sugalvojo, kad popiežiaus Gregoriaus kalendorius nebuvo patikrintas bei tinkamai išaiškintas iki 1603 metų, kol Clavius neišleido 800 žodžių traktato kalendoriaus

reikalais.

Kad laiką būtų galima nustatyti ant tikro pagrindo, pagal Gregoriaus sistemą, spalio 5 dieną buvo nustatyta kaip spalio 15 diena. Julius kalendorius buvo laikomas kaip "senos mados", — o Gregoriaus — kaip "naujos mados". Tada Gregoriaus kalendorius buvo priimtas Romoje. Jį priėmė Ispanija, Portugalija ir kai kurios Italijos provincijos. Vėliau ir kiti katalikiški kraštai priėmė Gregoriaus kalendorių. Bet protestantiški kraštai Vokietija, Švedija, Danija ir kt. nepripažino Gregoriaus kalendoriaus iki 1700 metų. Rusija pasilaikė Julius kalendorių. Anglijoje oficialiai veikė Gregoriaus kalendorius 1750 metais, bet nebuvo efektingas iki 1752 metų, nes tada buvo 11 dienų skirtumas tarp "senosios mados" ir "naujosios". Rugsėjo 3 d. buvo kaip rugsėjo 14 diena. Bet protestantiški kraštai nepatenkino visų Anglijos gyventojų. Jie kėlė protestus reikalaujanti, kad būtų jiems sugrąžinta 11 dienų...

Anglų dailininkas William Hogarth (1697 — 1764), kuris piešė aristokratus pajuokiančius karikatūras, nepamiršo ir kalendorininkų. Vienas jo paveikslas pavaizduoja minią, nešančią vėliavą, ant kurios užrašyta: "Gražinkite mums 11 dienų".

JAV kolonistų laikais, kai dar buvo Britanijos dalis kalendoriaus skirtumai sumaišė kai kurių didelių gimimo datų, kurie gimė prieš 1752 metus, kaip va Jurgis Washingtonas. Benjaminas Franklinas ir kt. Priimant Gregoriaus kalendorių, sekė dar viena pataisa, tai sausio 1 diena nustatyta kaip pradžia metų. Tačiau skirtingos šalys turi kitokią metų pradžią. Pav. Anglijoje prieš 1752 metus naujie

ji metai prasidėdavo kovo 25 dieną. Žydų metai skirtingi nuo krikščionių metų.

"NAUJIENŲ" KALENDORIUS

Atėjo toks metų laikas, kada žmonės laukia švenčių, labiau atsižvelgami ir į kalendorių. Kaip kiekvienais metais, taip ir ateinantiems, 1971 metams, "Naujienu" išleido kuklų, bet praktišką sieninį kalendorių, kurį dienraščio skaitytojais gaus nemokamai. O jeigu kas sulig išgalę parems dienraštį, — tai administracija bus dėkinga. M. S.

• Nesivaikyk moterų ir autobusų: Visuomet netrukus bus kitas.

Italų aktorė Simone Lovigo

• Labiau bijausi armijos avinų, kuriems vadovauja liūtas, negu armijos liūtų, kuriems vadovauja avinas. Talleyrand

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

savo draugams ir gausiems pažįstamiems
linki

Walter Rask-Rasčiauskas,
Prezidentas

JOHN ŽALGA,
Sekretorius

RANCH MOTEL, INC.

9201 S. STONY ISLAND

RE 1-3100

LINKSMŲ ŽIEMOS ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ visiems lietuviams linki

Vladas Rask — Rasčiauskas

American Travel Service Bureau prezidentas ir tarnautojos: Josephine Milerūtė, Laima Luneckienė ir Ellen Anderson 1971 metais ruošiamame 7 ekskursijose į Vilnių. Laiką galėsite pasirinkti, jeigu iš anksto užsiregistruosite. Sudarome dokumentus giminiams iš Lietuvos iškviesti. Ruošiam ekskursijų ir pavienių asmenų maršrutus į visus pasaulio kraštus pigiausiomis kainomis ir geriausiais patogumais.

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

WALTER RASK, Prezidentas

9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
Tel.: 238-9787-8

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

8201 SOUTH KEAN AVE., JUSTICE, ILLINOIS. Tel. GLOBE 8-0638

SVEIKINA AMERIKOS LIETUVIUS IR LINKI JIEMS LAIMINGAI PRALEISTI ŽIEMOS ŠVENTES

Kviečiame užvažiuoti į mūsų Kapines, aplankyti garbingų mūsų tautos vyrų kapus, pamatyti pastatytus puikius paminklus ir pasirinkti vietą savam sklypui. Mūsų pareigūnai mielai noru suteiks Jums pageidaujamas informacijas.

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VALDYBA:

POVILAS DAUBARAS, prezidentas
ALGIRDAS MICKEVIČIUS, viceprezidentas
BRUNO KLEMKA, išsininkas
MARTYNAS GUDELIS, sekretorius

DIREKTORIAI:

MARTYNAS GUDELIS
POVILAS DAUBARAS
KSAVERAS KAUNAS
JONAS JOKUBONIS
BRUNO KLEMKA

AL MICKEVIČIUS
POVILAS MILASEVIČIUS
GUSTAS K. RIMKUS
WALTER SLANČIAUSKAS
JONAS ZALATORIS

LIETUVOS LAISVINIMO PROGRAMA

Vliko sekretoriaus Stasio Dziko pranešimas
seimui 1970 m. gruodžio 5 dieną Chicagoje

1. Įvadinės pastabos

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pavestas, turio garbės pateikti šiam Seimui valdybos aptartą 1971 metų Lietuvos laisvinimo programą. Ją ruošiant buvo siekta paliešti kuo daugiau konkrečių ateities užmojų, kurie ateinančių metų begyje turėtų būti atlikti. Tačiau tai yra nelengvas uždavinys dėl įvairių priežasčių. Pagrindinė

Jų yra ta, kad Vlikas neturi dispoziicijoj nei pakankamai lėšų, nei personalo plataus masto planams įvykdyti. Antra vertus, Vliko veiklos prigimtis yra tokia, kad laikas ir įvykiai dažnai diktuoja darbus, kurie jokiuose planuose negali būti numatyti ir aptarti. Dėl tos priežasties ir ši programa lieka daugiau deklaratyvinio pobūdžio, tik su ribotu konkrečių darbų katalogu, darbų, kurie Vliko valdybai at-

rodo esamose sąlygose yra pirmajiles svarbos.

Pateikdamas seimui šią programą, noriu ypatingai užkcentuoti ir tai, kad šis Seimas stropiai išnagrinėjęs darbotvarkėje numatytus klausimus, įskaitant ir šią programą, savo valią išreikštų giliai išmąstytų nutarimų forma. Taigi, ši Vliko valdybos siūlomoji programa kartu su šio Seimo nutarimais sudarys, tikiu, tikrai laiko reikalingas atitinkančias ne tik Vliko veiklos, bet ir visos mūsų išieivijos Lietuvos laisvinimo darbų rėmus.

Šia proga tebūnie leista man paryškinti Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto vietą mūsų pavergto krašto laisvinimo pastangų sąrangoje. Savo rezistencine kilmė, istoriniu tęstinumu, nepaneigta tradicija bei pavergtos tautos pakartotiniu pavėdimu ir per ketvirtį šimtmečio įgytu svetimųjų pripažinimu bei savųjų daugumos pareikštu pasitikėjimu, Vlikas yra tapęs visos mūsų tautos pagrindine Lietuvos laisvinimo institucija. Šiuo pareikimu nėra paliečiama mūsų diplomatinės tarnybos išskirtinė padėtis. Pripažinę šį pagrindinį principą turime sutarti, kad Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas išreikšia Lietuvos laisvės bei nepriklausomybės idėją ir todėl sąmoningos lietuvių tautos daugumoje opozicijos šiai idėjai, taigi ir ją atstovaujančiai institucijai opozicijos šiai idėjai, taigi ir ją atstovaujančiai institucijai negali būti. Visi turime tilpti Vliko struktūroje, kas tik neprieštarauja Lietuvos nepriklausomybės principui. Be abejo, dėl metodų, taktikos ir politikos niuansų pačiame Vlike nuomonių įvairumas, jų rivalizacija, taigi ir daugumai nepritarianti opozicija, yra galima ir dabar egzistuoja, nes Vlikas visada sprendžia demokratiškai. Vliko dabartinė europinio tipo grupinė sąranga negali būti realios jėgų konsolidacijos kliūtis. Tikiu, kad kiekvienas lietuvis, noris skirti Lietuvos laisvei savo sugebėjimus, patirtį ir kitas kvalifikacijas, dirbdamas pagrindinėje mūsų laisvės kovos institucijoje, ras tam kelią save identifikudamas su bet kuria Vliką sudarančia grupe. Juo labiau tai yra realu, nes politinio darbo vadovybė nėra masinis reiškinys, o tik ribota pasištventėlių talka. Tokiems Vlikas buvo, yra ir bus atviras. Vlikas taip pat laukia visų lietuvių talkos, išreikštos konkrečiais pasiūlymais ir darbais. Mažiausiai verta yra karinga laikraštinė kritika be konstruktyvių pasiūlymų.

Šitaip aptarę Vliko esmę ir funkcijas, norime atkreipti dėmesį į šių dienų situaciją, kuri apsprendžia ir Vliko veiklos pobūdį. Tarptautinėje plotnėje šaltojo karo era su dviem valstybių stovyklom — komunistinių Rytų ir demokratinų Vakarų — yra praėjusi. Nepriklausomų valstybių skaičiui daugiau nei padvigubėjus ir abiejų anksčiau aiškiai demarkuotų stovyklų sudėtyje atsiradus nevieningumo, tarptautinė situacija tapo daugybės interesų rivalizacijos arena, kurioje komunistinių Rytų ekspansijos grėsmės daugelis jau nežvelgia, nežiūrint visai realaus Sov. Rusijos įtakos sferos išplitimo strategiškai svarbiame Viduržemio jūros regione. J. Tautos šiuo metu tautų laisvės, o juo labiau išsilaisvinimo, procese yra visai neveiksmingos. Žvelgdami į Europą, turime ypatingo dėmesio kreipti į Rytų peršamos Europos saugumo konferencijos suaukimo galimybes. Netenka abejoti, kad Sov. Rusija sieks ją paversti dar teblaukiamos taikos konferencijos pakaitu, kurioje ji tikisi legalizuoti, savo antrojo karo metu atsiektus teritorinius užgrobumus. Vakarų Vokietijos sutartis su Rytų valstybėmis, atrodo, ruošia tam kelią. Visas mūsų dėmesys turi būti nukreiptas į šią naują situaciją ir tu-

rime rengtis bei veikti, kad Lietuvos okupacija nebūtų užantspauduota tarptautine sutartimi.

Verta paminėti vieną viltingą reiškinį, kuris gali lemti ateities tarpt. įvykių raidą. Su dėmesiu pasaulis seka jau visai atvirą intelektualų rodomą pasipriešinimą komunistinei diktatūrai Sov. Sąjungoje. Pogrindinė spauda, laiška, atsisaukimai ir ištisi priešrežiminiai veikalai jau nėra retenybė ir visa tai sklandina Sovietų Sąjungoje bei randa kelių prasiveržti į Vakarų. Laisvės idėja ima ardyti komunistinio tautų kalėjimo tvirtovę ir teikia vilčių atečiai.

Mūsų lietuviškoje plotnėje žvelgiame su viltimi į ateitį tikėdami, kad tautinį susinaikinimą tenėsanti nesantalka, mūsų studijuojančio jaunimo pasimetimo periodas ir mūsų visuomenę sukrėtęs santykių su kraštu karštingas blaškymosi laikotarpis užleidžia vietą racionaliam esamos padėties įvertinimui ir pozityvaus apsisprendimo aušrai, kurioje blaičiai žvelgdami į nūdienę padėtį, sėkmingiau visi atliksime savo tautinę misiją.

Trumpai žvilgtelėję į ryškesnius tarptautinius ir tautinius, mūsų veiklą sąlygojančius, momentus, tikiu, galėsime sėkmingiau aptarti tos veiklos ateities gaires.

Vakaruose gyvenančių lietuvių galimas įnašas į Lietuvos laisvės kovą yra labai platus ir įvairus. Ryždamies nustatyti Lietuvos laisvinimo programos gaires ateinantiems metams norime paryškinti prasmingą šios veiklos pasidalijimo principą. Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto darbo gairės bus aptartos sekančioje šio pranešimo dalyje. Savaimė suprantama, kad personalinis ribotumas ir finansiniai trūkumai Vlikui diktuoja imtis tik tų darbų, kuriems jis savo prigimtimi yra geriausiai kvalifikuotas ir kurių niekas kitas negalėtų atlikti. Tokia išimtinė Vliko tiesioginio darbo sfera yra įvairių rūšių ir formų Lietuvos reikalų reprezentavimas svetimųjų institucijose, įstaigose ir organizacijose. Antra svarbia Vliko darbo sritimi yra lietuviškųjų jėgų telkimas ir laisvinimo veiklos koordinavimas. Kiti darbai išplaukia iš šių pagrindinių.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, pateikdamas šiam Seimui detalizuotą savo

veiklos planą, kartu kviečia visą gyvąją lietuvių tautos dalį į Lietuvos laisvės talką. Laukiame kiekvieno lietuvių įnašo pagal jo padėtį ir pajėgumą, o kiekvienos lietuvių organizacijos — pagal jos paskirtį. Dėmesys krypstą pirmiausia į mūsų intelektualus, dirbančius mokslo ir tyrimo įstaigose, ypatingai politinių bei teisės mokslų, istorijos, literatūros ir kalbų dėstytojus. Jie bendrauja su elitu ir dalyvauja sekančios kartos vadovaujančių asmenybių formavime. Jų savoje akademinei plotnėje sugestijos, iniciatyva, studijos ir veikalai, išeikiant ir sprendžiant lietuviškąsias problemas, yra mūsų viltis ir, leiskime tarti, pavergtos tautos įpareigojantis reikalavimas. Vlikas tiki, kad mūsų intelektualai pateisins į juos dedamas viltis. Laukiame atliekant lietuviškąją misiją savo aplinkoje ir mūsų studentus. Jei tūkstančiai lietuvių studentų išnaudos kiekvieną galimą progą Lietuvos okupacijos faktui priminti ir išryškinti akademineje aplinkoje, jie liks vertingais mūsų laisvės kovos pionieriais. Dalyvaujantiems vietinėse organizacijose, ypatingai politinėse, Lietuvos laisvės klausimas negali likti svetimas ir neišneštas į gyvenamo krašto socialinę areną. Religinis persekiojimas yra natūrali medžiaga mūsų dvasininkams, visur ir visada keltina taip jautrioje visokiai priepaudoje Vakarų aplinkoje. Paminėjome tik kelis atvejus. Vlikas tiki ir laukia, kad kiekvienas sąmoningas lietuvis gali ir turi pagal savo sugebėjimus ir sąlygas savo įnašą jungtis į Lietuvos laisvės talką.

Vlikas labai aukštai vertina visų lietuviškųjų organizacijų atliekamus darbus, kuriais bet kokiū būdu padedama Lietuvai bei jos laisvės bylai, ir laukia taip pat ir ateityje darnių bei išradinių žygių ir atsiekimų.

Vlikas, kviesdamas visus sąmoningus lietuvių į talką, laukia nuosirdaus ir darnaus visų įnašo į Lietuvos laisvės bylą. Jis laukia taip pat apgalvotų patarimų ir taiklių priminimų, kuriuos visada su dėkingumu priims, o jei ras tikslinga, panaudos.

Sekancioje šio pranešimo dalyje detaliau bus paliestos paties Vliko 1971 metų veiklos gairės, gi aukščiau išdėstytos mintys tebūnie priimtos, kaip visų lietuvių laisvinimo darbų metmenys.

2. Vliko darbo planas 1971 m.

1. Savo pagrindiniu uždaviniu Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas laiko: veikti į vyriausybes ir tarpt. institucijas ginant okupuotos Lietuvos ir lietuvių tautos interesus bei siekiant padėti Lietuvai atstatyti nepriklausomybę. Tuo tiks'u Vlikas: a. Seks tarpt. įvykių

raidą; b. Rengsis galimai Europos saugumo konferencijai, telkdamas reikiamą dokumentaciją, kreipdamasis į atitinkamas vyriausybes a. meniniais kontaktais ir memorandumais, siekdamas kad toje konferencijoje būtų pakenkta Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bylai;

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

JULIUS IR THEODORA KUZAI
WHOLESALE MEAT DISTRIBUTOR
6840 S. Artesian Ave. Walbrook 5-8744

Linksmų šv. Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo klientams, draugams ir pažįstamiems

BRIDGEPORT DELICATESSEN
ROMUALDAS URBONAS, Sav.

3263 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Phone CA 5-6396

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems linki

ROOSEVELT FURNITURE
BENDROVĖ

Mrs. NELLIE BERTULIS IR LEN BLATZ
2310 W. Roosevelt Road SEcley 3-4711

ŠV. KALĖDŲ PROGA

Sveikiname visus mūsų mielus klientus, gimes, draugus ir pažįstamus ir linkime daug sveikatos ir malonių švenčių

PARAMA
FOOD & LIQUORS

2534 W. 69th St. Chicago, Ill. 60629
Telef. RE 7-3332
Sav. J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linki visiems savo kostumeriams ir draugams

BRUNO'S PAINT AND HARDWARE
Pittsburgh paints - varnishes - Glass - sundries - Toys & model supplies.

2612-14 West 71st St. GR 6-2427
Chicago, Ill. 60629

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki visiems savo kostumeriams ir draugams

GEO. A. ŠUKYS

MORTGAGE LOANS —
REAL ESTATE — INSURANCE

3252 So. Halsted Street CALumet 5-2520

Malonaus džiaugsmo Kalėdų Šventėse ir didžios sėkmės Naujuose Metuose visiems savo draugams ir klientams linki

A. LAURAITIS

INSURANCE AND REAL ESTATE

4645 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.
Telef.: LA 3-8775

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų linki visiems savo draugams ir pažįstamiems

K. JAKUS

10520 S. Michigan Ave. Chicago, Ill. 60628
Phone PULLman 5-1168

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

"TAUPA"

P. ir B. PAKŠTAI, sav.

Čia visados galima pasirinkti mūsų pačių gamintų delikatesų ir vietinių bei importuotų prekių.

2819 W. 71st Street Tel.: RE 7-1996

Linksmiausių Kalėdų ir laimingųjų Naujų Metų linkime visiems geriems lietuviams

Savininkai BARBORA IR ADOLFAS VIRKEČIAI

A & B CLUB

Užlaikome visokiatsius gėrimus

3601 So. Lowe Street

Tel.: BI 7-9228

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
linki visiems geros valios lietuviams

Mrs. Agnes Mažeika

ir

Mr. John G. Evans Family
(EVANAUSKAS)

Lietuvos laisvinimo . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

rems mūsų organizacijų ir institucijų (ALT, PLB ir kitų) žygius toje srityje; c. Palaikys glaudžius ryšius su JAV State Departmentu ir kitų kraštų U. R. įstaigomis bei didžiųjų religinių bendruomenių centrais; d. Veiks ryžtingai ir nedelsdamas

visur, kur tarpt. plotmėje bus Lietuvos ir lietuvių interesai pažeisti ar grasomi (pavyzdžiai iš praeitės: Brazinskų byla, Simono Kudirkos išdavimas).

2. Pralaužti neįveiktą tylos samokslą ir paveikti pasaulio viešąją nuomonę palankia Lietuvai prasme, yra pagrindinių mūsų siekimų dalis. Tuo tikslu Vlikas: a. Seks tarpt. ir kitokius

susitelkimus ir (asmeniškai arba pateikdamas reikiamą informaciją) kels juose Lietuvos klausimą; b. Leis informacines brošiūras apie Lietuvą vokiečių, prancūzų ir ispanų kalbomis; c. Tęs Eltos svetimos kalbomis leidimą; d. Skatins lietuvių akademikų reikimąsi keliant Lietuvos problemą mokslo įstaigose bei intelektualų susitelkimuose; e. Sieks įeiti į televizijos diskusines programas Lietuvos klausimui išgarsinti; f. Reaguos asmeniškai bei raštais į žymesnius įvykius ir pareikštas viešai nuomones, turinčias ryšio su Lietuvos klausimu; g. Skatins laisvą rašymo akciją, ypač iškilus reikalui.

3. Vlikas, stovėdamas Lietuvos laisvės kovos priekyje, sieks darnaus mūsų institucijų ir organizacijų dalyvavimo toje kovoje. Todėl jis: a. Rems Lietuvos Diplomatines tarnybas veiklą; b. Suderintai veikia aptarti po paruošiamųjų pasitarimų šauks veiksmų konferenciją; c. Sieks, kad būtų prieita prie visiškos darnos ir bendradarbiavimo tarp mūsų pagrindinių organizacijų.

4. Su latviais ir estais mus riša bendras likimas ir bendra kova už mūsų kraštų nepriklausomybės atstatymą. Todėl Vlikas su latvių ir estų politiniais centrais aptars ir vykdys bendrus žygius visur, kur tai ras reikalinga, o ypač ruošiantis eventualiai Europos saugumo konferencijai. Palaikys glaudžius ryšius su kitų Lietuvos kaimyninių tautų politinėmis vadovybėmis.

5. Vlikas ypatingą dėmesį skiria Lietuvos bylos dokumentacijai. Tam tikslui: a. Baigs Nacių-Sovietų samokslą prieš Lietuvą dokumentacijos, prof. B. Kaslo baigiamos ruošti, išleidimą; b. Ieškos autoritarius Lietuvos politinių ir etnografinių studijų paruošti; c. Koordinuos kitų vykdomą dokumentinių leidinių paruošimą ir tą darbą remis.

6. Didžioji lietuvių tautos dalis krašte gyvena rusiškojo komunizmo priespaudoje. Mes turime gerai pažinti pavergto krašto dabartinę padėtį. Todėl Vlikas: a. Seks okupuoto krašto padėtį, nuotakas ir okupanto veiksmus, nukreiptus prieš Lietuvos ir lietuvių tautos interesus; b. Tuos duomenis tirs ir panaudos laisvės bylai.

7. Lietuva tebėra atskirta geležine uždanga nuo vakarietiško bei lietuviškosios išeivijos kultūrinių laimėjimų ir laisvės idėjų. Pavergtųjų lietuvių išvermei ir ryžto dvasiai stiprinti bus tęsiamas lietuviškųjų radijo programų perdavimas į Lietuvą. Bus taip pat panaudoti visi galimi keliai pavergtai tautai informuoti.

8. Vlikas siekia, kad Lietuvos nepriklausomybės atstatymas būtų visų mūsų pagrindinis ir visus apjungiantis tikslas. Todėl Vlikas: a. Ieškos kelių įtraukti gyvasias išeivijos jėgas į jo vadovaujamą laisvinimo talką; b. Palaikys ryšį su jaunimu bei jo organizacijom; c. Ieškos tam formas.

9. Vlikas sieks, kad jo planai ir darbai būtų išeivijos teisingai suprasti, o Lietuvos laisvės byla visiems būtų jų tautinės individualybės neatskiriama dalimi. Todėl Vlikas: a. Palaikys glaudžius ryšius su visa išeivija per laikraščius ir radijo vandenius; b. Noriai savo narius visur pasius, kur organizacijos pageidautų kalbėti; c. Tęs lietuviškosios Eltos leidimą.

10. Vliko visa veikla priklauso nuo išeivijos finansinės paramos. Tai turėdamas mintyje Vlikas: a. Sieks Tautos Fondo lėšų telkimą išplėsti, patobulinti ir įstatyti į pastovias vėžes; b. Sieks pastovios ir suderintos išeivių gyvybiniam reikalavimui remti lėšų telkimo sistemas; c. Derins savo lėšų telkimą su ALT ir LB tos pat paskirties planais. Su šiomis mintimis ir planais Vliko valdyba žvelgia į 1971 metų veiklos barus.

AGLUONA

VEŽISKIŲ KUNIGAİKŠTIENĖ

(Iš Dr. Martyno ir Valerijos Anysų knygos "Žymios Lietuvos Moterys")

Romantiška apysaka iš Vytauto kovos laikų

Agluonos apysaka vyksta Vytauto antrojo paktavimo metu su Prūsijos Riterių Ordinu. Agluonos vyras, kunigaikštis Sudimantas, ilgą laiką Vytauto karo draugas, netikėtai antrą kartą eiti su Vytautu ir Ordinu, kurio jis buvo pagautas, nuteistas už išdavimą ir pakartas už kovą miške, kad žvėrys sunaikintų jo lavoną. Žinių apie šį faktą randame Ordino šaltiniuose. Sudimantui iš karo žygio negrįžtant, jo žmona Agluona, nujausdama nelaimę, su keliais palydovais išėjo jo ieškoti.

Cia prasideda apysaka, kaip ją dramatiškai aprašė rašytojas Kotzde-Kottenrodt savo istoriniame romane "Die Burg im Osten". Apysaka yra versta pagal originalą, pataisant kai kuriuos neaiškumus.

Veikala išėjo 1925 m. dar prieš Hitlerio įsigalėjimą Vokietijoje ir vokiečių publikos buvo labai skaitomas. Kadangi šis epizodas buvo vertinamas kaip prolietuviškas, turi būti įsigalėjusiai partijai reikalingas, sekančioje laidoje jis ir keli panašūs epizodai buvo dalinai pakeisti, dalinai išmesti Vėlesnėje laidoje jų jau nebėra. Autorius paduoda pirmosios laidos versiją.

Autorius

Netoli Ramygalos, prie ežero, stovėjusi lietuvių bajoro pilaitė. Ji buvusi apsupta storais rasta susiprintu pylimu ir apsaugota geležimis apkaltais vartais, kad nelengva būtų prieiti ir ją įsibrauti. Viduryje stovėjo rūmai, pastatyti iš dailiai išpauštytų ir įvairiais drožiniais papuoštų sienų. Pilį ir visą apylinkę valdė kunigaikštis Sudimantas, žymus didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytauto karvedys.

Jaunoji Sudimanto žmona Agluona neramiai miegojo savo minkštai kailiais išklotame patale. Pilna sielvarto buvo jos širdis, nes jau seniai ji nebuvo gavusi jokių žinių iš savo vyro, kuris prieš kelis mėnesius bu-

vo išjogęs ginti Lietuvos bei Žemaitijos nuo kryžiuočių. Nekantriai ji laukė kokios nors žinios iš karo lauko.

Atsisėdusi patale ji suskam-bino sidabrinį varpelį, kurio skurdus balsas nuaidėjo rūmuose. Storis kailio kilimais išklotomis grindimis tyliai įžengė kunigaikštienės kambarinė.

— Ar vis dar nėra žinių iš kunigaikščio? Ar negirdėti jo trimto balso prie pilies vartų? — klausė Agluona.

— Nėra jokių žinių, šviesiausia kunigaikštienė, — atsakė mergaitė. — Vaidilos, kiek teko girdėti, apdainuoja dideles kovas prie šventojo Vilniaus ir jo apylinkių. Eš daug kovotojų — žemaičių, lietuvių ir kryžievių — žuvusių. Daugiau nieko negirdėti.

— Nelaimės vis lanko mūsų šalį, nesibaigia nuolatiniai kariai, kryžieviams vis giliau į Lietuvą besiveržiant, — liūdnei sušnibždėjo kunigaikštienė ir nutilo, pasąkdamas savo mintyse.

Šį kartą Agluona jau ilgesnį laiką negavo jokios žinios iš savo vyro, kuris seniau, kiekvieną dieną, pasąkdamas savo mintyse, šį kartą Agluona jau ilgesnį laiką negavo jokios žinios iš savo vyro, kuris seniau, kiekvieną dieną, pasąkdamas savo mintyse, šį kartą Agluona jau ilgesnį laiką negavo jokios žinios iš savo vyro, kuris seniau, kiekvieną dieną, pasąkdamas savo mintyse.

Sėdėdama ant patalo krašto ir parėmusi rankomis veidą, kambario tylos apsupta Agluona pasąkdamas praėjusius atsiminimus. Prisiminė tas dienas, kai kare su Ordinu ji buvo netekusi savo mylimų tėvų ir buvo paimta sąvo giminių auginti. Jai paau-gus, kartą su savo draugėmis patėvio dvare prie ežero beždžiant, netikėtai atėjo keli kilmingi raiteliai. Jie pasigrobė ją, pasodino ant savo vado žirgo ir suoliais pasileido į netolimą mišką. Veltui buvo jos pastangos išsilaisvinti iš bardoto raitelio geležinio glėbio. Jos pagalbos šauksmas liko be atgarsio.

Po neilgos kelionės raiteliai pasiekė kunigaikščio Sudimanto pilį, kurios savininkas senovės papročiu parsivedė sau žmoną.

(Nukelta į 7 psl.)

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linki visiems savo klientams ir draugams

RED'S PLACE

Kur galima netik išgerti, bet ir gerai pavalgyti.

WALTER ir ELIZABETH MISEVICH, Sav.

2200 West Cermak Road Chicago, Ill.

Telef.: VIRginia 7-8874

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI savo draugams, klientams ir pažįstamiems

JONAS IR NATALIJA VAZNELIAI

MAISTO PRODUKTŲ KRAUTUVĖ

2624 W. 69 St.

Tel. 778-8479

Chicago, Illinois 60629

Šviežia mėsa, vietos ir importuoti produktai

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linki visiems savo klientams, bičiuliams ir draugams

KAZYS KARAZIJA

GENERALINIS KONTRAKTORIUS

3748 So. Wood St.

Tel.: 376-6342

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ PROGA SVEIKINAME GAUSIUS MŪSŲ KLIENTUS IR LINKIME GERIAUSIOS SEKMĖS

PACKAGE EXPRESS AND TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

Hollywood Inn

MYKOLAS IR REIMONDAS RUDAUSKAI

Užeiga ir salė pramogoms

2419 W. 43 St.

Tel.: VI 7-9780

SKAITYKITE NAUJIENAS

Žiemos šventės — Kalėdos tepraskaidrina mūsų gyvenime įvykusias sutemas ir Naujais 1971 Metais geresnė sėkmė telydi visų lietuvių gyvenimo žingsnius

JONAS JANULAITIS,

4520 So. Hermitage Avenue, Chicago, Ill. 60609

LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

linkime visoms draugijos narėms, jų šeimoms, bendradarbiams ir NAUJIENOMS, išties metą garsinusioms mūsų susirinkimus ir aprašinėjusioms mūsų draugijos veiklą.

GARSAUS VADO LIETUVAIČIŲ DRAUGIJOS VALDYBA

Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1971 Metų proga

nuoširdžiai sveikiname visus mielus savo bendradarbius, klientus, draugus, pažįstamus ir bendrai visą lietuvišką visuomenę, linkėdami šventiškos nuotaikos bei linksmybės, tyro džiaugsmo su vidiniu pasitenkinimu, pelnito pasisekimo ir geros sveikatos!

LEONAS REAL ESTATE

2735 West 71st Street Chicago, Ill. 60629

Tel.: WALbrook 5-6015

JUOZAS IR SŪNUS NAUJOKAIČIAI

su šeimomis linki visiems savo draugams, buvusiems ir būsimiems klientams

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Nuosirdžius sveikinimus siunčiame ir Lietuvoje

likusiems artimiesiems ir draugams.

BALDŲ IR PIANINŲ PERKRAUSTYMAS SKUBUS IR SAUGUS PATARNAVIMAS

2022 West 69th Street Chicago, Ill. 60636

Tel.: WALbrook 5-9209

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

linkiu visiems savo-kostumeriams,
draugams ir pažįstamiems

GINTARAS RESTAURANT

VANDA IR VACLOVAS DUKŠTAI, Sav.
2151 W. CERMAK RD. Tel.: 847-9890
CHICAGO, ILL. 60608

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

linki visiems savo kostumeriams ir draugams

ZOLP'S MILLWORK

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

SYLVESTRAS ir MARIE ZOLP, Sav.

3554 South Halsted Street
Tel.: YArds 7-2576

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų
Metų mūsų klientams, draugams ir
pažįstamiems linki

LIBERTY RESTORANAS

PRANĖ IR MECYS SKRUODŽIAI

4915 W. 14th St., Cicero. Telef. TO 3-9371

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų
Metų linki visiems savo klientams
ir draugams

BALYS IR EMILIJA PAKŠTAI

38th ST. ir SO. CALIFORNIA AVE. (kampas)

Chicago, Illinois 60632

Tel.: YA 7-8722

SALE ĮVARIJIMAMS PARENGIMAMS

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų
Metų linkime visiems savo klientams,
draugams ir pažįstamiems

SPOT LITE FOOD MART

Importuoti ir vietiniai gaminiai

M. JURGUTIS IR BRUNO UNDERYS, Sav.

2812 W. MARQUETTE ROAD. — Tel. WA 5-1133
Chicago, Illinois 60629

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linki savo nariams ir draugams

GINTARAS KLUBAS

A. G. LIETUVNINKAS

2548 W. 69 St.

Tel. 476-6251

Sveikina su Šv. Kalėdomis ir Naujais Metais
ir linki visiems geros kloties

STASIO DUBULIO UŽEIGA

4644 So. Paulina St., Chicago. Tel. 523-2735

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linkime visiems savo kostumeriams ir
draugams

JOE'S TAVERN

JUOZAS SUTKUS

Tel. LA 3-1538

658 W. 35 Street

AGLUONA

(Atkelta iš 6-to psl.)

na. Po kelių dienų, pagal tų lai-
kų lietuvių papročius įvyko iš-
kilmingos vestuvės. Daug aša-
rų teko išliesti jaunutei Agluonai.
Bet vėliau jos širdyje suliepsno-
jo aistringa meilė šiam aukštam,
stipriam bei rūšiam vyriui. Ag-
luona jį pamilo ir gerbė, nes ku-
nių vikšris Sūdimantas buvo gar-
sus karvedys ir, pagal senovės
papročius, ne tik jos vyras, bet
ir viešpats.

Bet kunigaikštienės gyven-
mas turėjo ir šešėlių. Sūdiman-
tas, jau pagyvenęs vyras, buvo
įpratęs didesnę dalį savo laiko
praleisti kariniuose žygiuose.
Net ir dabar, turėdamas jauną
žmoną, jis mažai tepakeitė sa-
vo gyvenimo būdą. Jo aštrus
kardas bei kariškas sumanymas
buvo labai reikalingi kunigaikš-
čiui Vytautui atgauti savo tėvų
palikimą ir ginti Lietuvą nuo
priešų. Vienam karo žygiui vos
pasibaigus, Sūdimantas vėl ruo-
šėsi kitam, nes Vytauto kovų lai-
kas dėl Trakų ir Žemaitijos bu-
vo gana ilgas. Agluona pamažu
priprato prie šio vienišo gyve-
nimo, bet jos ilgesys didėjo ir ji
vis labiau kentėjo dėl savo vy-
ro nebuvimo namuose. Šį kartą
jos širdis buvo ypatingai nera-
mi, lyg nujausdama kokią didė-
lę nelaimę.

Dar tą pačią naktį prie pilai-
tės vartų kunigaikštienė išgirdo
triukšmą. Vėl suskambėjo si-
dabrinio varpelio balsas.
— Šviesiausia kunigaikštienė,
— jai pranešė tarnaitė, — prie
pilies vartų laukia bajoras Mon-
girdas su savo palydovais. Nu-
silpęs nuo kovose gautų žaizdų,
jis prašo sau ir savo palydovams
nakvynės ir kelioms dienoms
poilsio.

— Tuojau įleiskite juos, o ba-
jorą Mongirdą įveskite į menę,
noriu su juo pakalbėti, — liepė
Agluona.
Netrukus ir menę įžengė žė-
maitis Mongirdas, augstas ir
stiprus vyras, kaip Žemaitijos
placiašakis ažuolas, griežtais
veido brūkšniais, tačiau nuo karo
žygio ir žaizdų gerokai išvargęs.
— Sveika kunigaikštienė! —
prabilo bajoras ir gliai nusilen-
kė savo valdovo žmonai.

— Iš kurgi, tavo mylišta pa-
joj? — paklausė rūmų šeimi-
ninkė.

— Iš kovų prie Vilniaus, — at-
sakė Mongirdas. — Kryžiuočiai
buvo pasikvietę kryžiaus var-
du iš vakarinių kraštų svečių
— kryžievių ir šį kartą mus,
tariamus pagonis, ypatingai
smarkiai puolė. Trokšdami sau
grobio ir garbės, jie apsiakaustę
plieniniais šarvais, kardais ir
ugnį metančiais pabūklais puo-
lė Vilnių. Žemutinę pilį jie su-
griovė, užmušė daug žmonių, bet
Augšutinę, Gedimino pilį, liko
nepaimta. Lietuviai, žemaičiai
bei mūsų sąjungininkai narsiai
gynėsi ir kryžiuočiai pagaliau
turėjo pasitraukti, — baigė Mon-
girdas.

— Ar kunigaikščio Sūdiman-
to nematei? — Nekantriai tei-
ravosi Agluona.

— Pakeliui didžiojo karvedžio
Sūdimanto žemaičių pulkai iš-
keltomis vėliavomis puolė Or-
dino besitraukiančias geležines
eiles, jas triuškindami ir išblaš-
kydami. Mūšio lauko lygumose
žvangėjo kardai, švilpė strėlės,
girdėjosi sužeistųjų aimanos.
Daug kryžiuočių ir jų svečių
griuvo ant samanotos žemės,
nuo kur jie jau nebesikėlė. Nuo
kryžiuočių ginklų žuvo ir daug
žemaičių bei lietuvių; nemažai
jų ir į nelaisvę pateko, — aiški-
nai bajoras.

— O kur dabar yra kariuo-
menė? — toliau teiravosi Ag-
luona.

— Kaip debesys skrenda pa-
vėjui, taip ir kovų triukšmas nu-
slinko į vakarus, o aš dėl gautų
žaizdų turėjau atsilikti. Nors ir
daug mūšikių žuvo, bet Vilnius
yra laisvas ir ant Gedimino pi-
lies bokšto tebeplevėsuoja Lie-
tuvos vėliava.

— Linkiu tavo mylištai gerai
pailsėti ir pasveikti nuo žaizdų.

Tam ir turėjau palikti. —
namai yra atviri tol, kol galėsi
samo grįžti, — atsisveikindama
pasakė kunigaikštienė ir pasi-
traukė į savo kambarius.

— Labai keista, — murmėjo
Agluona, apgalvodama bajoro
žodžius.

— Apie viską jis kalbėjo, bet
nieko apie mano vyro likimą,
taip, lyg jo visai nebūtų. Jau-
čiu, kad už jo žodžių kas nors
slepiasi.

Prieš rytą miegančios pilies
tylą vėl pervėrė staigus ir ne-
ramus varpelio balsas. Tarnai-
tė skubėjo į kunigaikštienės
kambarį, bet, pamčiusi jos iš-
sigandusį veidą, stabtelėjo. Ag-
luonos palaidos tamsos plaukų
garbanos dar daugiau pabrėžė
jos išbalusį veidą ir dideles iš-
sigandusias akis. Sučiauptomis
lūpomis ji sėdėjo ant savo pata-
lo krašto ir žvelgė tartum į tuš-
tumą.

— Kas atsitiko, kunigaikštie-
ne, kas? — išsigandusi paklausė
tarnaitė.

— Kaip tik sapnavau apie Sū-
dimantą, — sušuko Agluona. —
Aš skubėjau pas jį, o jis, lyg
kažin kieno vėrdamas, nuo ma-
nės tolinosi. Apylinkėje šurpiai
staugė vilkai ir kranksėjo var-
nai. Tai reiškia didelę nelaimę,
kuri ištiko mūsų viešpatį. Pa-
sakyk arkliniui, kad jis pa-
ruošų arklus ir maisto tolmai-
kelionei. Josime kunigaikščio
ieškoti.

Išaušus kunigaikštienė pasi-
ruošė kelionei. Apsirengusi, ji
apsijuosė paausintu diržu, prie
kurio kabėjo mažas plieno durk-
las, nes jį nemėgdavo vykti į to-
limesnę kelionę be jokio ginklo.
Šis paausiuota rankena ir žalia
smaragdo akimi papuoštas durk-
las jai buvo ypatingai brangus
atminimas. Tą gražų ginklą iš
vieno karo žygio, kaip grobį bu-
vo pargabenęs jos vyras ir pa-
dovanojęs savo gražiajai žmo-
nai.

Netrukus iš pilaitės išėjo ku-
nigaikštienė, lydimas savo išti-
kimos tarnaitės ir dviejų gink-
luotų bajoraičių, kuriuos kuni-
gaikštis buvo palikęs saugoti pi-
lies ir namiškų. Raiteliai pasu-
ko link Vilniaus, giriomis ir miš-
keliais, kur greitai jojančius ke-
leivius mažiau palietė žvarbus
vėjas. Buvo šaltokas rudens
oras; šalna jau slinko per tuš-
čius laukus ir pamažu skerbėsi
į miškus. Išjojus į skynimus,
šaltis dažnai sukrėsdavo kuni-
gaikštienės kūną.

Kartais, raiteliams artėjant
prie sodybų, priešų įbauginti gy-
ventojai, iš tolo nepažindami ar
savieji arba priešai, bandydavo
pasislėpti sodybas supančiuose
miškuose. Bet atpažinę jojančią
kunigaikštienę ir jos palydovus,
kaip savuosius, sustodavo, duo-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

Iš senųjų dievų, kurie lietuvių
tautą buvo globoję nuo neatme-
namų laikų, žmonės laukė para-
mos ir paguodos. Kai šventara-
gyje arba kitose ramovėse su-
švisdavo šventosios ugnies lieps-
nos, narsa užsidegdavo lietuviai
ir žemaičiai. Nepaprastas pasi-
šventimas ir pasiaukojimas
apimdavo visą tautą. Žmonės
savo gyvybę pavesdavo Perkū-
nui, kai reikėjo ginti tėvynę ir
laisvę.

Ir Agluona savo skausme ta-
po pagauta šios nuotaikos.
— Josime į ramovę dievams
paukoti, gal jie mums atskleis
Sūdimanto paslaptį, — staiga su-
sūžėjo, veržėsi į kraštą, naikin-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

Iš senųjų dievų, kurie lietuvių
tautą buvo globoję nuo neatme-
namų laikų, žmonės laukė para-
mos ir paguodos. Kai šventara-
gyje arba kitose ramovėse su-
švisdavo šventosios ugnies lieps-
nos, narsa užsidegdavo lietuviai
ir žemaičiai. Nepaprastas pasi-
šventimas ir pasiaukojimas
apimdavo visą tautą. Žmonės
savo gyvybę pavesdavo Perkū-
nui, kai reikėjo ginti tėvynę ir
laisvę.

Ir Agluona savo skausme ta-
po pagauta šios nuotaikos.

— Josime į ramovę dievams
paukoti, gal jie mums atskleis
Sūdimanto paslaptį, — staiga su-
sūžėjo, veržėsi į kraštą, naikin-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

Iš senųjų dievų, kurie lietuvių
tautą buvo globoję nuo neatme-
namų laikų, žmonės laukė para-
mos ir paguodos. Kai šventara-
gyje arba kitose ramovėse su-
švisdavo šventosios ugnies lieps-
nos, narsa užsidegdavo lietuviai
ir žemaičiai. Nepaprastas pasi-
šventimas ir pasiaukojimas
apimdavo visą tautą. Žmonės
savo gyvybę pavesdavo Perkū-
nui, kai reikėjo ginti tėvynę ir
laisvę.

Ir Agluona savo skausme ta-
po pagauta šios nuotaikos.

— Josime į ramovę dievams
paukoti, gal jie mums atskleis
Sūdimanto paslaptį, — staiga su-
sūžėjo, veržėsi į kraštą, naikin-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

Iš senųjų dievų, kurie lietuvių
tautą buvo globoję nuo neatme-
namų laikų, žmonės laukė para-
mos ir paguodos. Kai šventara-
gyje arba kitose ramovėse su-
švisdavo šventosios ugnies lieps-
nos, narsa užsidegdavo lietuviai
ir žemaičiai. Nepaprastas pasi-
šventimas ir pasiaukojimas
apimdavo visą tautą. Žmonės
savo gyvybę pavesdavo Perkū-
nui, kai reikėjo ginti tėvynę ir
laisvę.

Ir Agluona savo skausme ta-
po pagauta šios nuotaikos.

— Josime į ramovę dievams
paukoti, gal jie mums atskleis
Sūdimanto paslaptį, — staiga su-
sūžėjo, veržėsi į kraštą, naikin-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

CHICAGOS LIETUVIŲ NAŠLIŲ, NAŠLIUKIŲ IR PAVIENIŲ DRAUGISKAS KLUBAS

LINKI LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ 1971
METŲ NAUJENOMS, VISIEMS NARIAMS
IR DRAUGAMS

MARY NEBERIEZA — Pirmininkė
JULIA SAČAUSKAS — Vicepirmininkė
MARY URBELIS — Nutarimų raštininkė
ANNA CONDUX — Finansų rašt.
KASPARAS KRIŠČŪNAS — Kontrolės rašt.
JONAS JONIKAS — Išdininkas
JUSTINAS ŽEMAITIS — Maršalka
A. JUSAS — Korespondentas

Kažkokia paslaptis jį dengė.
Tyli ir liūdna jojo kunigaikš-
tienė vis toliau į vakarus. Po
kurio laiko raiteliai netikėtai pa-
matė šventą mišką ir ramovę.
Kunigaikštienės veidas kiek pra-
švito.

Nors Lietuvoje prieš keletą
metų jau buvo įvesta krikščio-
nybė ir daug lietuvių ir dalis žė-
maičių jau buvo apkrikštyti, bet
žmonės dar mažai buvo susigy-
venę su naujuoju tikėjimu. Ra-
movėse šventoji ugnis vietomis
dar buvo deginama, nepraradusi
savo senosios įtakos. Paslaptin-
ga jėga žmones traukė į seną-
sias šventąsias vietas, ypatingai
gai karo metu, kai naujo tikėji-
mo skelbėjas, Vokiečių Riterių
Ordinas, veržėsi į kraštą, naikin-

damas jį ir jo gyventojus be pa-
sigalėjimo.

Iš senųjų dievų, kurie lietuvių
tautą buvo globoję nuo neatme-
namų laikų, žmonės laukė para-
mos ir paguodos. Kai šventara-
gyje arba kitose ramovėse su-
švisdavo šventosios ugnies lieps-
nos, narsa užsidegdavo lietuviai
ir žemaičiai. Nepaprastas pasi-
šventimas ir pasiaukojimas
apimdavo visą tautą. Žmonės
savo gyvybę pavesdavo Perkū-
nui, kai reikėjo ginti tėvynę ir
laisvę.

Ir Agluona savo skausme ta-
po pagauta šios nuotaikos.

— Josime į ramovę dievams
paukoti, gal jie mums atskleis
Sūdimanto paslaptį, — staiga su-
sūžėjo, veržėsi į kraštą, naikin-

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

IR

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

VISIEMS SAVO DRAUGAMS IR

REMĖJAMS LINKI

GUŽAUSKAS BEVERLY HILLS FLORAL CO.

"KAS TIK ĮMANOMA GELEMIS"

2443 W. 63rd St. Tel. PROspect 8-0833

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linkime visiems savo kostumeriams,
draugams ir pažįstamiems

Bridgeport Hardware & Paint Store

J. RAMAČIONIS, Sav.

HARDWARE, PAINT — APPLIANCE REPAIR

3214 S. Halsted Street. Chicago, Ill. 60608
Phone CALumet 5-4667

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ

linkime

savo klientams, draugams ir pažįstamiems

AUDYKLA "JUOSTA"

STANISLOVAS YURKUS

2448 West 71st Street

Chicago, Illinois. Tel. 737-5529

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ

linkime mūsų draugams, klientams ir

pažįstamiems

TULPĖ VALGYKLA

Izidorius ir Juzefa Augaičiai

2447 West 69th Street

Tel.: GR 6-9504

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų
linkime visiems savo klientams ir draugams

JŪRA TAP

"Kur geri draugai susitinka"

U. ir K. KUPREISIAI

2638 W. 69th Street
Chicago, Ill.

Tel. PR 6-6673

AGLUONA

(Atkelta iš 7-to psl.)

Suko kunigaikštienė savo palydovams ir pasuko žirgą ta kryptimi.

Agluona ir jos palydovai priėjo ramovę, kurios miškas tęsėsi ligi Neries. Iš apylinkės čia buvo susirinkę daug žmonių, jų tarpe ir nemaža bajorų, grįžtančių prie senųjų dievų. Jų visų sielose teberuseno anos senos, paslaptingos, lietuvių tautą daug amžių valdžiusios jėgos, kurios sugebėdavo suburti tautą aukščiausiam pakilimui ir padėdavo išskentėti didžiausius karo vargus bei sunaikinimus.

Šventoji ugnis linksmai pleveno ant ramovės aukuro. Vaidilos dainavo senąsias lietuvių ir žemaičių karžygių dainas, garbindami senuosius dievus ir laikus, prisimindami narsųjį kunigaikštį Kęstutį ir jo žmoną, didingąją Birutę, kartu praeikdami teutoniskius riterius, griaučiančius aukurus ramovėse, ir naikinančius šventuosius miškus ir krašto žmones bei jų turtais.

Agluona, šios nuotaikos pagauta, žengė prie aukuro ir metė auką į šventąją ugnį. Jos palydovai puolė ant kelių. Vaidilutės sudainavo įprastas aukų dainas.

Bet nelaimė! Ugnis nekilo skaidria liepsna augštyti, bet pradėjo rusenti, sukeldama tirštų dūmų.

Nelaimė! Amžinieji dievai nebuvo malonūs kunigaikštienėi. Tai išvydusios vaidilutės graužiais balsais sudainavo raudas, pranašaudamos Agluonai nelaimę, lemtą amžinių dievų.

Tai mano sapnas, vilkai staugė ir varnai krankė, — šnabždėjo ji, pasitraukdama nuo au-

kuro ir apsisidama ramovę.

Nors amžinieji dievai nebuvo malonūs, bet jų nematoma jėga vedė kunigaikštienę prie kelionės galo.

Apylinkėje bejodami, netoli buvusios kovos vietos, jie sutiko žemaitį medžiotoją, iš kurio sužinojo, kad netoliese miške, prie mažo upelio, guli žuvusio lietuvių kareivio griaučiai. Jo kūnas nesąs radęs ramybės nei šventoje ugnyje, nei žemėje ir todėl jo vėlė klajojanti glūdimyje, neradusi keliai į dausas. Ši apylinkė esanti pilna šmėklų, sunaikinančių kiekvieną žmogų, patekusį į jų galia.

Tik prievarta medžiotojas sutiko raiteliams tą vietą parodyti. Bejodant šuntakiu, staiga pasigirdo varnų kranksėjimas.

Tai vėl mano sapnas, — murmėjo Agluona.

Miško krūmuose balavo žmogaus griaučiai, nugrauzti vilkų ir kitų miško žvėrelių. Nujausdama nelaimę, kunigaikštienė nušoko nuo savo žirgo ir greitais žingsniais prisitartin prie krūmuose kabančio skeleto.

Tai mano vyro Sudimanto batai ir jo sidabriniai pentiniai, — suklupdama ant kelių, graužiai sušuko jo žmona, pamačiusi juos ir dar kitas rūbų liekanas.

Kas paliko iš tavęs, didysis karžygi? — verkdamą ji dūsavė.

Niekuomet nebegrįši į namus, pas tavęs laukiančią Agluoną. Niekas nebeįsigs dau-giau tavo karingo balse ir niekuomet nebevesi žemaičių pulkų į kovą.

Praeikiti tebūna anie teutonai riteriai, kurie nužudė mano vyrą ir jo kūną išmetė miško žvėrimis! — graudingu balsu ji raudojo.

Jūs apsisiautę baltomis skraistėmis su juodu kryžiumi persekiojate mūsų senuosius dievus ir norite mums laisvę atimti. Naikindami ramoves ir šventąsias ugnis, jūs išniekinatė mūsų tėvų žemę. Tegū kerštingieji dievai jus sunaikina! — pakeltu balsu šaukė Agluona. Graudingai skambėjo jos balsas, bet jis liko be atgarsio miško tylumoje.

(Tikrai 1394 m. karo žygio metu į Lietuvą Vokiečių Riterių Ordinas įnešė pačias kunigaikštis Sudimantas, kuris ankščiau buvo ejęs kartu su Vytautu bei Ordinu, ir vėliau nuo Ordino atsietęs. Neva dėl išdavimo Sudimantas karo lauke buvęs nuteistas mirtin ir miške už kojų pakartas. Ji lavonas buvo miško žvėrių suėstas, likę tik griaučiai. (Chronik Wigands von Marburg, Ser. Rer. Pruss. II. B. 657; Johann von Posilge, Ser. Rer. Pruss. III. B. 194; J. v. d. Pusillie, 98/).)

Po valandėlės kunigaikštienė drebančiu balsu suriko:

Surengsime kunigaikščiui tinkamas laidotuves, kad jo siela galėtų skristi į dausas. Užkelkite jo griaučius man ant žirgo. Savo paskutinę kelionę jis vyks kartu su manimi.

Is baimės išbalusi tarnaitė suklipo, pamačiusi savo valdovę glėbyje laikantį kunigaikščio griaučius.

Tylėk mergaitė! — sušuko medžiotojas, — šmėklos miega. Nebudink jų, kad jos mūsų nesunaikintų.

Agluona ir jos palydovai, grįždami į ramovę, pakeliui nieko nesutiko. Išvydę šį šurpų vaizdą prietaringi gyventojai tuojau išnykdavo, kad jų nepalies-tų šmėklų kerštas.

Sugrįžusi į ramovę kunigaikštienė pareiškė vaidiloms savo norą paruošti kunigaikščiui tinkamą laužą ir jo griaučius sudėti senuoju papročiu.

Ant didelio laužo buvo paguldę griaučiai, apdengti jo žuvimo vietoje surastu skydu ir šalmu. Vyriausia vaidilutė, pasmilčiusi durklą ugnyje, padarė paslaptingus ženklus ant žuvusio karžygio kaukolės. Jai pamojus ranka, kitos vaidilutės atnešė šventos ugnies ir ją uždegė laužą.

Ugniai liepsnojant, vaidilutės ir deginimo apeigoms susirinkę žmonės dainavo senoviškas raudas, prašydami nemirtingųjų dievų priimti didžiojo karžygio Sudimanto vėlę į savo globą. Graudžios raudos protarpiais stebė net liepsnų užimą. Kai kurie iš minios metė į ugnį žvėrių nagus ir laumės šluotas, kad kunigaikščio vėlę lengviau pasiektų dausas.

Staiga senasis baltaplaukis vaidila iškėlė rankas aukštyti ir džiaugsmingai sušuko:

Tebūnie garbė nemirtingiems dievams! Matau kylančią į dausas karžygio Sudimanto vėlę, sėdinčią ant žirgo, aprengtą spindančiais ginklais ir lydimą didelio palydovų pulko. Perkūnas priima į savo tėvišką globą didįjį karžygi Sudimantą.

Kunigaikštienė, iki tol stovėjusi kiek toliau nuo laužo, šiuos žodžius išgirdusi sudrebėjo. Liepsnomis užiant ir raudoms aidant, jai pro akis praslinko jos buvęs gyvenimas su visomis gražiomis bei liūdnomis valandomis. Su jos vyro mirtimi šis gyvenimas nustojo jai reikšmės. Ji pasijuto kaip rudens vėjo blaškomas, šalnos pakastas lapas. Jos meilė Sudimantui buvo tokia didelė, jog jai atrodė neįmanoma su juo amžiams skirtis, likti vienai šiame pasaulyje.

Į laužą įbestomis akimis, lyg sapne kunigaikštienė žengė kelis žingsnius priekyn. Pamažu, lyg galvodama, ji atsegė po kaklu didelę gintaro sagą, leisdamą savo apsiaustui nuslysti ant žemės.

Ne vienas tu keliausi į dausas, Sudimantai, aš tave lydėsiu! — ji sušuko.

Vos pastebimai ji ištraukė iš makšties durklą ir jį iškėlė abiem rankom augštyti. Laužo

ugnies šviesoje jo plieno apšėmė spindėjo ly krauju aplieti. Žaibo greitumu jos išskeltos rankos krito žemyn ir aštrus plienas giliai pervėrė kunigaikštienės širdį. Tyliai, be skausmo aimanos, ji susmuko ant savo apsiausto. Jos ištikimoji tarnaitė krito ant kelių prie savo valdovės ir vienas jos palydovų virpančia ranka ištraukė durklą iš kunigaikštienės krūtinės.

Dievai man buvo malonūs, Sudimanto vėlę jau išėjo į dausas; ir aš einu... būti su juo, — vos girdimai šnibždėjusi mirė tančioji, — padėkite mane ant laužo... noriu eiti pas jį. — Grei-

tai užgeso jos gyvybė, kaip vėjo papūsta liepsnelė.

Ant to paties laužo vaidilos paguldė mirusios lavoną. Vyriausia vaidilutė padėjo ant jos krūtinės aukso rankena durklą, kuris buvo užgesinęs jos gyvybę. Žalioji smaragdo akis dar ilgai žibėjo laužo ugnyje, o dar ilgiau tęsėsi vaidilūčių raudos. Pelėnais virto jų abiejų kūnai. Į dausas nuskrido karžygio Sudimanto ir jo iki mirties mylinčios žmonos Agluonos vėlės.

(Heinrici, Chronikon Livoniae, IX, 4/5 rašo, kad po lietuviams nuostolingą mūšio ties Roden-poyse, žemgalių krašte, 1205 m., apie 50 lietuvių moterų nusizūdė tikėdamos, kad jų vėlės su jų žuvusiųjų vyrų vėlėmis greitai susijungsiančios ir gyvensiančios kitame gyvenime — Anapilyje).

Ten pat ramovėje, po dideliu ažuolu, Agluonos palydovai palaidojo jų pelenus ir ginklų liekanas.

Kol kryžius nugalejo paskutinį Perkūno liudytoją, vaidilos ir vaidilutės dainavusios apie karžygio Sudimanto ir jo žmonos Agluonos didingą mirtį ir kaip abiejų vėlės susitiko dausose. Su jų mirtimi išnyko jų dainos ir raudos.

Tik kai kurios žemaitijos vietovėse užsiliko daina apie Agluoną. Kaimo mergaitės, vakarais susirinkusios dainuodavo apie kunigaikštienės didžiąją meilę, kurios net žiauri mirtis nepajėgė užgesinti.

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR NAUJŲJŲ METŲ

LINKI SAVO KLIENTAMS IR DRAUGAMS

STASĖ ir JUOZAS BACEVIČIAI

BELL REALTY - BACE INSURANCE AGENCY

6455 So. Kedzie Ave.

PR 8-2233

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujųjų Metų visiems savo bičiuliams ir geros valios lietuviams linki

JUDGE JOHN T. ZURIS.

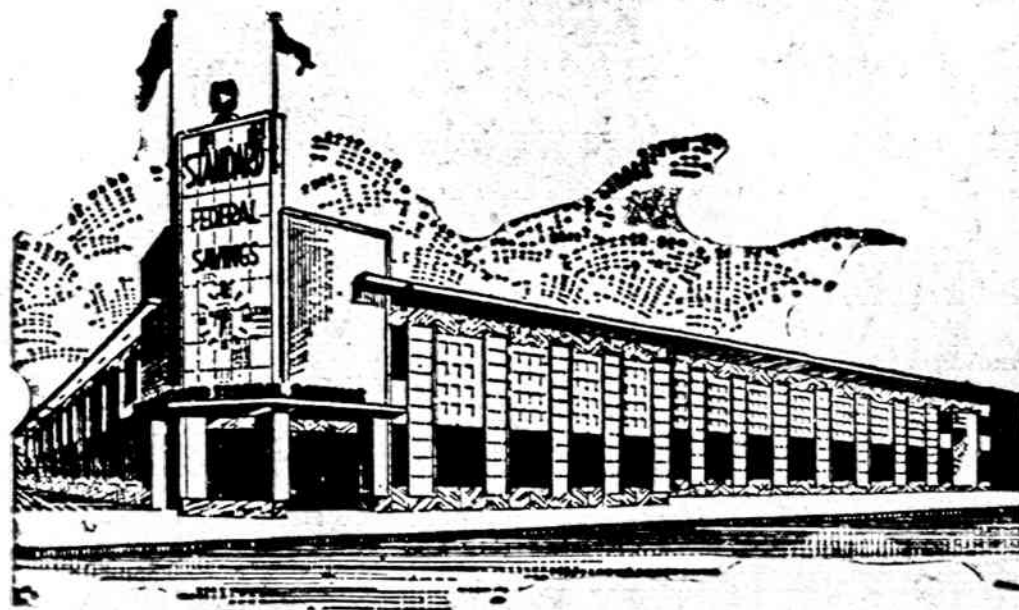
LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKIME VISIEMS GEROS VALIOS LIETUVIAMS

JUSTINAS MACKEVICIUS
Standard Federal Taupymo ir
Skolinimo Bendrovės
Direktorių Tarybos
Pirmininkas

JUSTINAS MACKEVICIUS, Jr.
Standard Federal Taupymo ir
Skolinimo Bendrovės
Prezidentas ir
Menadžeris

STANDARD FEDERAL SAVINGS and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVENUE

TEL. VIRGINIA 7-1141

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ 1970 METŲ

visiems mūsų klientams ir jų giminėms,
draugams ir pažįstamiems

LINKI

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 So. State St., Chicago, Ill. 60604

Phone: WAbash 2-9354

2618 W. 63rd St., Corner Talman Ave.

Phone: WAlbrook 5-2466

Pagal mūsų tiesioginę sutartį su Intourist, dabar su Vneshposyltorg, mes nuo 1947 m. užsiiminėjame siuntinių persiuntimu į visas Sovietų sritis ir rūpestingu patarnavimu įgijome klientų tarpe didžiausią pasitikėjimą.

O gretimoje patalpoje esanti

GORDON TRAVEL SERVICE, Inc.

su dideliu patyrimu tvarko kelionės reikalus asmenų, norinčių aplankyti savo giminaičius Lietuvoje ar kituose kraštuose.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems draugams ir kostumeriams linki

GRANT WORKS COAL & OIL

(WE SELL FUEL OIL)

ADAM BERNADISIVS, Sav.

16th St. and 49th Court Cicero, Illinois 60650

Phone: OLympic 2-9311